

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนทางอิเล็กทรอนิกส์ที่รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์เข้าไว้ด้วยกัน คือผู้ชมสามารถได้ยินทั้งเสียง เช่นเดียวกับฟังวิทยุได้ เห็นทั้งภาพเคลื่อนไหวติดต่อกันไปดังเช่นชมภาพยนตร์ และได้เห็นตัวหนังสือ เช่นเดียวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ / ความใดเปรียบอนันต์ Alan Hancock โลกกล่าวไว้ว่า "ในประเภทสื่อมวลชน โทรทัศน์นับได้ว่าเป็นสิ่งที่แสดงเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เห็นได้ชัดเจนนที่สุด และมีความสำคัญมานานกว่า ๒๕ ปี โทรทัศน์สามารถนำเอาสิ่งต่าง ๆ ไปยังผู้ชมได้ทุกหนทุกแห่ง ดังนั้นโทรทัศน์จึงเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในปัจจุบัน" ตัวอย่างที่พอจะยกให้เห็นในเรื่องนี้ คือ เมื่อครั้งการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลโอลิมปิก เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๒ นักชิงชนะเลิศระหว่างโปแลนด์ กับ ฮังการี ที่เยอรมันตะวันตก ซึ่งได้ทำการถ่ายทอดการแข่งขันข้ามทวีปโดยส่งดาวเทียมตรงมายังประเทศไทย และอีกหลายประเทศทั่วโลก ในวันนั้นคนไทยหลายล้านคนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดได้เห็นภาพการแข่งขันในขณะนั้นเหมือนกับกำลังนั่งชมอยู่ในสนามแข่งขันที่เยอรมันตะวันตกจริง ๆ ซึ่งสื่อมวลชนชนิดอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วเช่นนั้น จริงอยู่ในกรณีนี้วิทยุอาจจะมีความรวดเร็วสามารถถ่ายทอดเสียงบรรยายการแข่งขันตรงมายังประเทศไทยได้ แต่คุณภาพประสิทธิภาพแล้วก็ยังมีแต่เพียงเสียงเท่านั้น ส่วนหนังสือพิมพ์นั้นแม้จะมีการจัดพิมพ์มากมายกว่าจะเสร็จเป็นรูปเล่ม นับตั้งแต่กว่าจะได้อ่านมาเขียนทองให้การแข่งขันนั้นจบไปแล้ว นอกจากนี้ยังต้องเสียเวลาในการตรวจรูป การเข้าหน้า และการพิมพ์ ซึ่งกว่าจะเสร็จและเสนอข่าวได้ก็ช้ากว่าสื่อมวลชนชนิดอื่น ๆ มาก นอกจากนี้ยังมีความจำกัดในเรื่องเนื้อที่ที่จะลงข่าว ซึ่งจะเป็นผลให้รายละเอียดของข่าวที่จะเขียนลงไปมีจำกัดด้วย

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าโทรทัศน์ได้กลายเป็นสื่อมวลชนที่น่าตื่นตาตื่นใจมากที่สุด เพราะโทรทัศน์นำเอาความรู้ ข่าวสาร และความบันเทิงไปสู่ผู้ชมที่บ้านอยู่ห่างไกลให้เห็นทั้งภาพ

และได้ยินทั้งเสียง ปัจจุบันโทรทัศน์ได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น ได้วิวัฒนาการจากโทรทัศน์ระบบขาวดำ มาเป็นระบบโทรทัศน์สี และกำลังพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ^๒

ในอังกฤษ วิศวกรแผนกคนควาวิจัยของบริษัท BBC ของอังกฤษ ได้ค้นพบเทคนิคใหม่ใช้กับเครื่องรับโทรทัศน์ โดยผู้ชมสามารถเปิดชมรายการที่ผ่านไปแล้วได้เพียงแตกคัมพูพิเศษซึ่งติดตั้งไว้ในเครื่องรับ ซึ่งใช้กับโทรทัศน์ทุกยี่ห้อ คัมพูพิเศษนี้เรียกว่า "ซีแฟกซ์" ซึ่งหมายความว่า "สามารถเห็นความจริงได้" ระบบ "ซีแฟกซ์" จะฉายย่อหรือสรุปรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ออกมาทางจอโทรทัศน์ในรูปของโทรพิมพ์ ดังนั้นเมื่อเราอยากจะทำรายการพยากรณ์อากาศซึ่งออกอากาศไปแล้วเพียงกดปุ่มเท่านั้นก็จะทำรายการพยากรณ์อากาศนั้นได้ บริษัท BBC แดลงควยวอปรภณชนิกใหม่แม่คอนซางแพง คือคอกอันละ ๘๓ ปอนคัสเตอร์ลิง (ราว ๘๓๐๐ บาท) แต่ทำหน้าที่กิจการคากวางขวางขึ้น ราคาจะถูกกว่านี้มาก วิศวกรผู้ประดิษฐ์คาดว่า จะเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวางราว ๒ - ๓ ปีข้างหน้า^๓

ในสหรัฐอเมริกา บริษัท CBS ได้ผลิตเครื่องฉายภาพโทรทัศน์แบบคาร์ทริดจ์ขึ้นชื่อเครื่อง Electronic Video Recording (EVR) เครื่อง EVR ออกแบบไว้สำหรับใช้คู่กับเครื่องรับโทรทัศน์ ระบบ EVR ประกอบด้วยกล่อง EVR แบบคาร์ทริดจ์ ฟิล์ม EVR และเครื่องเล่น EVR กล่อง EVR มีรูปร่างกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๗ นิ้ว บรรจุฟิล์ม EVR โดยยาว ๙๕๐ ฟุต ฟิล์มมีความกว้าง ๘.๙๕ มม. บรรจุภาพได้ถึง ๑๔๐,๐๐๐ ภาพ และใช้ฉายได้นาน ๕๒ นาที เครื่องเล่น EVR มีขนาดกระทัดรัดมาก โทพอ ๆ กับเครื่องเทปบันทึกเสียงทั่ว ๆ ไป

การใช้เครื่องนี้มีวางขายมากเพียงแต่คอยจากเครื่องเข้ากับเสาอากาศของเครื่องรับโทรทัศน์ธรรมดาแบบที่ใช้กันอยู่ตามบ้านเท่านั้นเอง เมื่อกดสวิทช์ให้เครื่องทำงานภาพก็จะปรากฏบนจอโทรทัศน์ทันที ผู้ใช้เครื่อง EVR ไม่จำเป็นต้องรอยฟิล์มแต่อย่างใดเลย

^๒

Kieffer, de and Cochran, Manual of Audio Visual Techniques, Englewood Cliffs, N.J. PRENTICE - HALL, INC., 1963, P.205

^๓ ไทยรัฐ "ข่าววิทยากรทันโลก", หนังสือพิมพ์รายวัน ฉบับวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๘, หน้า ๘

ทั้งนี้ เป็นเพราะฟิล์มในคาร์ทริดจ์จะร่อยเอง และมันกลับที่เค็มเองโดยอัตโนมัติ เครื่อง EVR ใช้ได้ทั้งฟิล์มขาวดำและฟิล์มสี เครื่อง EVR เริ่มออกสู่ตลาดราว ๆ ปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ราคาจำหน่ายในสหรัฐอเมริการาว ๆ \$ ๘๐๐ หรือ ๑๖,๐๐๐ บาทเศษ

ในขณะที่บริษัท CBS กำลังผลิตเครื่อง EVR อยู่ในทางบริษัท RCA ก็ผลิตเครื่องฉายภาพโทรทัศน์อีกแบบหนึ่งเรียกว่า Selecta Vision (SV) เครื่อง SV ออกแบบไว้สำหรับใช้กับเครื่องรับโทรทัศน์อีกเช่นกัน แต่การทำงานของเครื่องนี้ต้องอาศัยลำแสงเลเซอร์ และการบันทึกภาพแบบไฮโลแกรม ลงบนแถบไวน์ลิสี ซึ่งหนากว่าเทปบันทึกเสียงเพียงนิดเดียว มันแถบไวน์ลิสีจะบรรจุอยู่ในกล่องแบบคาร์ทริดจ์ เวลาจะใช้ก็ฉายแสงเลเซอร์ที่กำลังงานต่ำ ๆ ผ่านมันเพื่อก่อกำเนิดเป็นภาพขึ้น กล้องถ่ายโทรทัศน์ขนาดเล็กก็จะถ่ายภาพนั้นแล้วเปลี่ยนเป็นสัญญาณไฟฟ้า ป้อนเข้าสู่เครื่องรับโทรทัศน์ทางสายอากาศอีกเช่นกัน กลไกควบคุมเทปเครื่องฉายแสงเลเซอร์ และกล้องถ่ายโทรทัศน์จะรวมกันอยู่ในเครื่อง SV เครื่อง SV นี้ใช้ฉายได้ทั้งภาพขาวดำและภาพสี ข้อดีประการหนึ่งของระบบการฉายภาพแบบไฮโลแกรมก็คือ ความทนทานต่อการขีดขีด ได้มีผู้ทดลองเอากระดาษทรายถูบนเทปนี้ แล้วนำไปฉายด้วยเครื่อง SV ปรากฏว่าภาพยังคงชัดแจ่มก็เกือบเหมือนเดิม และอีกประการหนึ่งก็คือต้นทุนการผลิตจะถูกกว่าระบบ EVR เครื่อง SV มีจำหน่ายราว ๆ ปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ราคาจำหน่ายในสหรัฐอเมริกา \$ ๘๐๐ หรือประมาณ ๘,๐๐๐ บาทเศษ

ในเยอรมันตะวันตก บริษัท นอร์ดเมนเด ได้ประดิษฐ์เครื่องฉายภาพ- ยนต์รูปเปอร์ ๘ มม. แบบอัตโนมัติ ซึ่งจะฉายภาพให้ไปปรากฏบนจอเครื่องรับโทรทัศน์ได้อีกด้วยเช่นกัน เรียกว่า Nordmende Colorvision มีจำหน่ายราว ๆ กลางปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ราคารวมทั้งเครื่องรับโทรทัศน์สีด้วยราว ๆ \$ ๘๕๐ หรือประมาณ ๑๗,๐๐๐ บาท^๘

---

^๘ กรมวิชาการ, "วิวัฒนาการของเทคนิคและเทคโนโลยีในการสอน", ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๕, หน้า ๑๑๐ - ๑๑๒

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความเจริญและพัฒนาการใหม่ ๆ ของโทรทัศน์กำลังก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง และอิทธิพลของโทรทัศน์ก็ได้ เข้ามามีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้นทุกที และคงจะเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคตอย่างแน่นอน

✓ คุณสมบัติและความสำคัญของโทรทัศน์ที่มีต่อมวลชน

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า โทรทัศน์มีคุณสมบัติและความสำคัญต่อมวลชนมากคือ

๑. สามารถแสดงภาพให้เหมือนของจริง และประทับใจได้ เรียกร้องให้เกิดความเชื่อ ความสนใจ ความเลื่อมใส และสามารถชักจูงให้คล้อยตามได้ง่ายกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ
๒. ทำให้ผู้ชมเกิดความทรงจำติดตาได้นาน
๓. ภาพที่แสดงชักพาให้เด็ก หรือแม้แต่ผู้ใหญ่เอง เชื่อว่าเป็นจริงทั้ง ๆ ที่อาจเสนอผิดเพี้ยนไปจากความจริงบ้างเล็กน้อย
๔. ภาพช่วยปลุกอารมณ์ฝันของเด็กได้ง่าย และสร้างรอยประทับใจให้เด็กได้ดีกว่าผู้ใหญ่
๕. มีความรวดเร็วในการเสนอข่าวรองจากวิทยุ แต่ให้ความกระจ่างชัดเจนนกว่า และชักจูงผู้ชมให้สนใจติดตามเนื้อหารายละเอียดได้มากกว่า
๖. ผู้ชมมีความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินเหมือนมีส่วนร่วมับรายการนั้น ๆ
๗. สามารถนำความรู้ กีฬา ไปถึงตัวผู้ชมที่อยู่ไกล ๆ ได้โดยตรง
๘. สามารถเข้าถึงประชาชนทุกชั้น ทุกเพศทุกวัย ทุกชาติทุกภาษา และทุกศาสนา
๙. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นทางทำให้เกิดความคิดเห็นต่อประชาชาติ สุกท้ายยอมก่อให้เกิดการกระทำซึ่งเป็นปฏิกิริยา จากความคิดเห็น หรือประชามติของชุมชน

"๑๐. การออกรายการแต่ละครั้งสามารถให้คนได้ดูพร้อมกันเป็นจำนวนหมื่นจำนวนแสน ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่าย

---

๕ เฉลิม สุทธิลักษณ์, "ความสำคัญของวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์" หน้าที่และความรับผิดชอบของวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์, โรงพิมพ์กรมการทหารสื่อสาร, ๒๕๑๐, หน้า ๓๔

๑๑. สามารถส่งรายการไปได้ไกลและรวดเร็ว ถึงแม้ในท้องถิ่นที่กันดารหรือทางคมนาคมไม่สะดวก ถ้าอยู่ในรัศมีการส่ง ย่อมได้รับทั่วถึงกัน

๑๒. สามารถสร้างประสบการณ์ให้ทุกคนที่รับโทรทัศน์ได้เห็น ใ้ครูถึงกิจการโดยทั่วไป ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยไม่ต้องเดินทางไปดูด้วยตนเอง"^๖

ถ้าพิจารณาถึงคุณสมบัติ และความสำคัญของโทรทัศน์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโทรทัศน์มีส่วนอย่างมากในด้านเสริมสร้างความรอบรู้แก่บุคคลซึ่งมีผลถึงการสร้างความเจริญให้แก่สังคมและประเทศชาติ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าจำเป็นต้องมีแผนการใช้สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาแก่คนในประเทศ หากคนในประเทศมีความรอบรู้และมีสมรรถภาพดี รู้จักนำวิทยาการต่าง ๆ มาช่วยปรับปรุงสังคมที่เป็นอยู่จะทำให้การพัฒนาประเทศเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งเรื่องนี้จำเป็นที่เราจะต้องกำหนดบทบาท และหน้าที่ของโทรทัศน์อันพึงมีต่อสังคมเสียก่อน

✓ ดร. เกษม ศิริสัมพันธ์ ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุและโทรทัศน์ที่มีต่อสังคมไว้ในสังคมที่กำลังพัฒนา ตามหลักการแล้ววิทยุและโทรทัศน์พึงมีบทบาทที่สำคัญ ๓ ประการด้วยกัน คือ

"๑. เป็นสื่อในทางการศึกษาของมวลชน สังคมที่กำลังพัฒนาอย่างเช่นสังคมไทย กำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและปรับตัว ในสภาพสังคมเช่นนี้ย่อมมีความต้องการที่จะต้องขยายתרסະคคิของมวลชนและเพิ่มพูนทักษะของมวลชนในหลายด้านด้วยกัน วิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อซึ่งเข้าถึงมวลชนได้กว้างขวางมากที่สุด ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อการศึกษา

คำว่า "การศึกษา" ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าการศึกษาในโรงเรียนหรือการศึกษาในชั้นเรียน แต่เป็นความหมายที่กว้างซึ่งหมายถึงการขยายและเปลี่ยนแปลงתרסະคคิของมวลชนเป็นสำคัญ รายการข่าววิทยุและโทรทัศน์ถ้าจะจัดทำให้ถูกต้องตามหลักการก็เป็นส่วนหนึ่ง

---

^๖ กิลป์ชัย ศิรินาม, บันทึกรายงาน : การจัดโทรทัศน์ศึกษาของเทศบาลนครหลวง, ฝ่ายการศึกษาและสวัสดิการสังคม, เทศบาลนครหลวง, เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕, หน้า ๑

ของการศึกษา ละคร่วิทยุทธาทำกันใหม่บ้ทสอดแทรกเรื่องราวที่เป็นสาระประโยชน์ เป็นการ
แนะนำทางทำมาหากินของประชาชนก็ยอมทำได้ และจะได้ผลมากเสียว่าการ เสนอรายการ
บรรยายเสียอีก เพราะฉะนั้นวิทยุและโทรทัศน์มีเทคนิคที่จะนำสาระประโยชน์ไปสู่มวลชนได้
ง่าย ถ้าเราจะทำให้ถูกต้องและมีความประณีตตามสมควร

๒. วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อในการระดมสรรพกำลัง (mobilization) ของสังคม
สังคมที่กำลังพัฒนาเป็นสังคมที่ตองการการรวมกำลังของประชาชาติในทุกด้านเพื่อการเปลี่ยนแปลง
ไปสู่ความผาสุกของส่วนรวม หลักในการพัฒนาที่สำคัญนั้นจึงมีอยู่ประการหนึ่งว่า ในสังคม
ของการพัฒนานั้นจำเป็นที่จะต้องมีการรวมระดมสรรพกำลังของประชาชาติ (national
mobilization) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการยอมรับ การเสียสละ และการปรับตนเองให้เข้า
กับสภาพแวดล้อมใหม่ซึ่งเป็นผลของการเปลี่ยนแปลง

✓ วิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อซึ่งอาจกระตุ้นมวลชนให้ตระหนักถึงความจำเป็นและปัญหา
ต่าง ๆ ของสังคม ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ที่จะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลง การกระตุ้นให้ประ-
ชาชนตระหนักในปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะวิทยุและโทรทัศน์อาจสร้างให้เกิดความ
รู้สึกในการรวมชะตากรรมของประชาชาติทั้งหมด แต่ทั้งนี้เนื้อหาและสิ่งซึ่งเสนอต่อมวลชนทาง
วิทยุและโทรทัศน์นั้นจะต้องเหมาะสมและเป็นคุณประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง มิใช่เป็น
เรื่องเลื่อนลอยและขาดความจริงใจต่อผู้ฟังและผู้ชม

✓ ๓. วิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อการแสวงหาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม สังคมไทย
เป็นสังคมที่กำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมและวัฒนธรรมเช่นนี้ทำให้เอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมสั่นคลอนไปหมด กล่าวอีกนัย
หนึ่งคนไทยเราทุกวันนี้ไม่แน่ใจในเอกลักษณ์ของความเป็ไทย อะไรคือชาติไทย อะไรคือ
วัฒนธรรมไทย อะไรคือค่านิยมหรือคุณธรรมที่แท้จริงของสังคมไทย อะไรคือเป้าหมายสูงสุดของ
สังคมไทย ความสับสนในเอกลักษณ์ดังนั้นก็ให้เกิดความท้อแท้ ให้เกิดความหงุดหงิดและความ
ท้ออาลัย ลักษณะเช่นนี้จำเป็นที่จะต้องแก้ไขและสร้างเสริมพื้นฐานอันมั่นคงทางวัฒนธรรมซึ่ง
คำว่า "วัฒนธรรม" ในที่นี้หมายถึง กรอบหรือแนวร่วมกันของพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม
วัฒนธรรมในความหมายเช่นนี้ไม่ได้หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากอดีตเสมอไป และ

วัฒนธรรมดังกล่าวนี้ไม่ใช่สภาวะหยุดนิ่ง (static) แต่เป็นสภาวะที่เคลื่อนไหว (dynamic) อยู่ตลอดเวลา เป็นการผสมกลมกลืนระหว่างสิ่งซึ่งสืบเนื่องมาจากอดีต สภาวะที่เปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน และความสืบเนื่องก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

วิทย์และโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่สำคัญ ย่อมมีบทบาทเป็นสื่อในการแสวงหาเอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี วิทย์และโทรทัศน์จะต้องสร้างเสริมความมั่นใจของสังคม จะต้องให้ แนวทางแก่สังคม จะต้องให้ความหมายและทางออกแก่สังคม เพราะในสังคมที่กำลังเคลื่อนไหว อย่างสังคมไทย วิทย์และโทรทัศน์ซึ่งไม่เอาไหน ย่อมเป็นสิ่งซึ่งพุ่มเพื่อยเกินไป" ^๗

ในขณะนี้ ประเทศต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของโทรทัศน์เป็น อย่างมาก มีหลายประเทศได้ใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์ได้ผลดีมาแล้ว โดยเฉพาะหลังสงคราม โลกครั้งที่สอง "องค์การสหประชาชาติ และองค์การศึกษาระหว่างประเทศ ได้พยายามสนับสนุนให้ประเทศที่กำลังพัฒนาใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชน เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ องค์การ ศึกษา ระหว่างประเทศ ได้ร่วมกับรัฐบาลไทย จัดการประชุมส่วนภูมิภาคเอเชีย เกี่ยวกับ สื่อมวลชน ขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ และได้จัดประชุมในภูมิภาคอื่น ๆ อีกในเวลาต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ องค์การศึกษาระหว่างประเทศได้จัดประชุมว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาขึ้นที่กรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้มีข้อเสนอแนะสำหรับประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในประเทศของตน และมีข้อ เสนอแนะให้องค์การศึกษาระหว่างประเทศ พิจารณาช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคนี้ด้วย ต่อมาที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้เน้นถึงความจำเป็นที่จะต้อง พัฒนาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเช่นเดียวกัน" ^๘

^๗ คร.เกษม ศิริสัมพันธ์, "วิทยุโทรทัศน์ให้อะไรใคร" เอกสารการสัมมนาแห่งชาติ ว่าด้วย วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์, โรงแรมบางแสน, ชลบุรี, ๒๒ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๕, หน้า ๒ - ๔

^๘ บุญถิ่น อัตถากร, "คำกล่าวรายงานในพิธีเปิดการสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์" เอกสารการสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์, โรงแรมบางแสน, ชลบุรี, วันที่ ๒๒ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๕

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของโทรทัศน์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการให้การศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป อันจะเป็นประโยชน์แก่การเร่งรัดพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการวางแผนวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ และกำหนดแผนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เรียกว่า "แผนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา" ตามแผนนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไว้ว่า เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตได้เป็นสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ เพราะฉะนั้น การใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อความมุ่งหมายดังกล่าว จึงแบ่งขอบข่ายออกเป็น^๕

๑. การใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ช่วยการศึกษานอกสถาบัน เพื่อ
  - (๑) ชักนำให้คนตัวที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จะทำให้สามารถทำงานได้ดีขึ้น การงานเจริญขึ้น ช่วยให้ส่วนรวมดีขึ้น
  - (๒) ส่งเสริมให้รู้จักคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น วัฒนธรรม จารีตประเพณี ที่ควรรักษาไว้
  - (๓) ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม และความรู้ที่จำเป็นแก่การดำเนินชีวิตส่วนตัวและส่วนรวม โดยเฉพาะให้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ และให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม
  - (๔) โน้มนำชักจูงให้ผู้ฟังหันตัวเอาใจใส่ในเรื่องที่มีผลต่อส่วนรวม
  - (๕) ปลุกฝังให้คิดหลาย ๆ ด้านควยเหตุผล ไม่เชื่อง่ายมองการณ์ไกล และไม่มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ควยอารมณ์
  - (๖) ส่งเสริมให้มีรสนิยมที่ดีในการอ่านหนังสือ ฟังดนตรี คุศิลปกรรม ศิลปวัตถุ การแสดง และอื่น ๆ
  - (๗) ให้ความรู้โดยตรงด้วยลักษณะรายการที่เหมาะสมกับเรื่องนั้น

^๕ กองเผยแพร่การศึกษา, แผนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, พิมพ์โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, พระนคร, ๒๕๑๕, หน้า ๓ - ๔

(๘) ส่งเสริมให้รักชาติในทางที่ถูก

(๙) สนับสนุนโครงการส่งเสริมหรือการพัฒนา

๒. การใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ช่วยการศึกษาในสถานการศึกษา ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานการศึกษา เนื่องจากจะต้องให้สัมพันธ์ และสอดคล้องกับหลักสูตร ประมวลการสอน ตลอดจนกลวิธีการสอนจึงจะได้ผล

นอกจากนี้ยังได้กำหนดบรรทัดฐานรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ไว้ สำหรับเป็นแนวทางให้สถานีฯ ปฏิบัติตามคือ

๑. ใ้ภาษาง่าย ๆ ที่ถูกต้อง ฟังเข้าใจได้ทันที
๒. เลือกใช้ลักษณะรายการที่เหมาะสมกับประเภทเรื่อง
๓. เป็นไปตามมารยาทและรสนิยมที่ดี
๔. ไม่นำสิ่งที่ควรเคารพตามวัฒนธรรมประเพณีมาเป็นเรื่องขบขัน ล้อเลียน
๕. ไม่เป็นการแสดงซึ่งถ้อยเขาวนำไปทำตามอย่างแล้วจะเกิดความเสียหาย
๖. ไม่ก่อให้เกิดความสยดสยอง หวาดเสียว หวาดกลัว หรือแสดงความทารุณ
๗. งดเว้นถ้อยคำและรายละเอียดที่ไม่เหมาะสมจะกล่าว หรือแสดงในที่สาธารณะ หรือต่อหน้าผู้เขาว แม้เป็นเรื่องวิชาการ
๘. รายการเพื่อการศึกษา ควรเสนอโดยไม่ปะปนกับการโฆษณาสินค้า
๙. ไม่ลบหลู่ล่วงเกินผู้ใด
๑๐. การแสดงความคิดเห็น ควรมีสัมมาคารวะ
๑๑. ไม่ทำให้ผู้รวมรายการได้รับความอับอาย หรือสะเทือนใจ
๑๒. ไม่เป็นการยั่วยุให้ประทุพติเสื่อมเสียทางศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีของบ้านเมืองที่ควรรักษา
๑๓. เสนอข้อเท็จจริงให้ถูกต้อง และไม่เสนอแต่เพียงบางส่วนหรือบางแง่ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ในเรื่องที่สำคัญ
๑๔. ไม่ใช้วิธียั่วยุ ปลุกปั่นอารมณ์ให้เชื่อตาม แต่จะต้องชี้แจงข้อเท็จจริง เพื่อตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาได้ไม่ผิดพลาด

- ๑๕. ไม่แก้ปัญหาควยอารมณ์
- ๑๖. ไม่ทำให้เกิดทัศนคติที่ทำลายศรัทธาอันเป็นแกนสารของชีวิต เช่น ศรัทธาในศาสนา บิถัมมารคา ชีวิตครอบครัว เป็นต้น
- ๑๗. ไม่ทำให้เกิดความเกลียดชัง แยกแยะระหว่างคนต่างฐานะ อาชีพ ศาสนา เชื้อชาติ อุดมคติ

ตามข้อกำหนดต่าง ๆ ในแผนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา จะเห็นได้ว่าเรื่องที่เน้นหนักก็คือเรื่องที่กำลังเป็นปัญหาถกเถียงกันอยู่ทุกวันนี้ กล่าวคือ จักรายการอย่างไรถึงจะมีคุณค่าเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัญหาที่พูดกันมากก็คือวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีรายการโฆษณามากเกินไป รายการต่าง ๆ ที่นำมาออกอากาศยังคุณภาพต่ำ เช่น รายการภาพยนตร์บันเทิงก็มักจะเป็นเรื่องอาชญากรรม อภินิหาร หรือประเพณีโลคโชน หรือบางทีวารายการดี ๆ ที่มีประโยชน์ เช่น ข่าว หรือสารคดีก็ม่น้อยเกินไป เป็นต้น

เกี่ยวกับเรื่องรายการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ที่มีคุณค่านั้น จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

"ข้าพเจ้าเห็นว่า รายการวิทยุกระจายเสียงที่ดี รายการวิทยุโทรทัศน์ที่ดี ที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังผู้ชมนั้น ถ้าเป็นรายการบันเทิงก็ต้องเป็นรายการที่แผ่วงวัฒนธรรมอันดีงาม และหากเป็นรายการข่าวสารคดี ก็น่าจะเป็นข่าวสารที่ให้ความรู้ ทันต่อเหตุการณ์ในท้องถิ่นของประเทศและของโลกใต้วถั่ง ทั้งควรจะเป็นสารคดีที่สร้างเสริมการศึกษา การพัฒนา และให้แนวทางดำรงชีวิตที่ดีแก่ผู้ฟัง"^{๑๐}

นอกจากนี้ จอมพล ถนอม กิตติขจร ยังได้กล่าวถึงคุณภาพของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์อีกด้วย คุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับนโยบายของสถานี เจ้าหน้าที่จักรายการ ผู้ผลิตรายการ

---

^{๑๐} จอมพล ถนอม กิตติขจร, "คำปราศรัยเปิดพิธีการสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์", เอกสารการสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์, โรงแรมบางแสน, ชลบุรี, วันที่ ๒๒ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๕

ผู้กำกับรายการ และผู้แสดง หรือผู้ประกาศรายการนั้น ๆ รายการจะมีคุณค่าใดก็ต่อเมื่อ
นโยบายและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ประสบการณ์ และสมรรถภาพดี

✓ ปัจจุบันนี้สื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ มีบทบาทเกี่ยวข้องกับชีวิตและความรู้สึก
นึกคิดของประชาชนมากยิ่งขึ้นทั้งในแง่เสริมความรู้ ให้ความบันเทิง ให้ความคิดเห็น ตลอดจน
รสนิยม และทัศนคติ อันมีผลต่อเนื่องไปถึงการกระทำ การปฏิบัติและความประพฤติของบุคคล
ในสังคม ดังนั้นอิทธิพลของโทรทัศน์จึงก่อให้เกิดทั้งด้านคุณและโทษได้ และก็เป็นสาเหตุหนึ่ง
ที่ทำให้เกิดการวิจัยกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับบทบาทและอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อการศึกษา
ในระดับต่าง ๆ หรือต่อสังคมบางกลุ่ม เช่น สังคมนครเป็นต้น และผลการวิจัยนั้นได้มีส่วน
อย่างมากที่ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องในด้านการบริหารและดำเนินรายการโทรทัศน์ และผู้ที่มีความรับผิดชอบ
ในด้านการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารประเทศชาติจะได้หันหน้าเข้าหากัน รามมือกันใช้
เครื่องมือ "โทรทัศน์" ให้เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงรายการเพื่อ
ให้การศึกษาทันทีทางตรง คือ ช่วยการศึกษาในสถาบันและทางอ้อมคือช่วยการศึกษานอกสถาบัน
โดยจัดรายการเพื่อส่งเสริมความรู้แก่นักเรียน นิสิต และประชาชน ✓

"ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี ตั้งแต่ปี ๑๙๖๐ - ๑๙๗๐ นับเป็นระยะเวลาที่มีการขยาย
ตัวอย่างรวดเร็วของด้านเทคโนโลยี (Technology Explosion) ในสหรัฐ ความนำค้นค้น
ของโทรทัศน์เพื่อการค้า (Commercial television) ดึงดูดความสนใจของนักการศึกษา
เกี่ยวกับความสามารถของเครื่องมือสื่อสารชนิดนี้ ความกระตือรือร้นของนักการศึกษาและ
ประชาชน เกี่ยวกับขีดความสามารถที่จะทำได้ของโทรทัศน์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา
มีมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการยอมรับนำเขาไปใช้เป็นเครื่องมือในแบบต่าง ๆ สำหรับจุดประสงค์
ในการสอนชนิดต่าง ๆ ในโรงเรียนระบบต่าง ๆ มากมาย"^{๑๐}

๑๑

James W. Brown, Richard B. Lewis, and Fred F. Harclerod, AV
Instruction Media and Methods, New York: McGraw - Hill Book
Company, 1969, P.297

นอกจากปัญหาการขยายตัวอย่างรวดเร็วในด้านวิชาการความรู้ (Knowledge Explosion) ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดวิชาการต่าง ๆ ขึ้นมากมาย หลักสูตรเนื้อหาวิชาเดิมก็ต้องเปลี่ยนแปลง การศึกษาบางอย่างต้องการการศึกษาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และปัญหาการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรของประเทศ (Population Explosion) ซึ่งทำให้เกิดภาวะเด็กไม่มีที่เรียน ก็เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้ให้นักการศึกษานำโทรทัศน์เข้ามาช่วยในด้านการศึกษา ซึ่งเรียกว่าโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Educational Television)

โทรทัศน์เพื่อการศึกษาข้านี้นับได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ช่วยในด้านการศึกษา

คุณคาของโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่มคอกการ เรียนการสอนในชั้นเรียน^{๑๑}

๑. สามารถสอนคนเป็นจำนวนมากได้ โดยปกติแล้วห้องเรียนหนึ่ง ๆ ควรจะมีนักเรียนไคอย่างมากที่สุด ๔๐ คน คอครู ๑ คน ถามากไปกวานักก็จะทำให้มาตรฐานการเรียนเสียไป แต่ห้องเรียนโทรทัศน์สามารถสอนนักเรียนไคมากกว่า ๑๐๐ คน และในการสอนครั้งหนึ่ง ๆ นั้น สามารถสอนผู้เรียนไคไม่จำกัดจำนวน และสอนไคผลดีอีกด้วย

๒. เพิ่มคุณภาพในการสอน คุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของโทรทัศน์ก็คือ สามารถทำให้คุณภาพในการสอนดีขึ้น กล่าวคือ นักเรียนมีทักษะดีขึ้น ทำไครวดเร็วและถูกต้อง มีความรู้เพิ่มขึ้น มีความเข้าใจกว้างขวางและลึกซึ้งมีผลสัมฤทธิ์ทางสถิติเป็นอยางดี เหลลานั้นเป็นวัตถุประสงค์อันสำคัญของการสอน ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจาก

(๑) โทรทัศน์สามารถเลือกอาจารย์ไค การสอนทางโทรทัศน์นั้น เราสามารถเลือกเชิญครู อาจารย์ ที่เชี่ยวชาญในวิชาการคานใดคานหนึ่งที่เราคองการมาสอนไค ซึ่งในชั้นเรียนธรรมดาแล้วไม่สามารถทำไคเลยเพราะครู อาจารย์ที่เชี่ยวชาญนั้นน้อยมาก และแต่ละคนก็มีภาระรับผิดชอบอยุ่เต็มที่แล้วคั้งนั้นจึงไม่สามารถสอนไคทั่วถึงในชั้นเรียนธรรมดาแน ๆ นอกจากสอนทางโทรทัศน์

---

^{๑๑} กรรชิต อัดถากร, ชูชาติ ศุภมันดา, "ประโยชน์ของโทรทัศน์ในคานการศึกษา", หนังสือ นิตรรศการโสตทัศนศึกษา, วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, วันที่ ๒๓ - ๒๔ ธันวาคม ๒๕๑๕, หน้า ๓๓ - ๓๗

(๒) สามารถใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนได้ การสอนทางโทรทัศน์ เปิดโอกาสให้ใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ สไลด์ ซีดีวีดี แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง หนังสือนวนิยาย หรือภาพต่าง ๆ ก็ตาม สิ่งเหล่านี้ สามารถใช้ประกอบการสอนทางโทรทัศน์ได้เป็นอย่างดี และผู้เรียนสามารถเห็นได้ชัดเจนกว่า การสอนในชั้นเรียนเสียอีก ทั้งนี้เพราะเทคนิคในการถ่ายทำนั่นเอง

(๓) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพราะว่าโดยปกติแล้ว การสอนทางโทรทัศน์นั้นมีโคลอสค ๆ ทันที แต่เป็นการสอนที่บันทึกเทปเอาไว้แล้วจึงนำมาออก รายการ ดังนั้นแม้มีการผิดพลาดเกิดขึ้นในขณะบันทึกเทปก็สามารถแก้ไขได้ โดยบันทึกลงไป ใหม่จนเป็นที่พอใจ ดังนั้นภาพการสอนที่ปรากฏที่จอโทรทัศน์นั้น จึงไม่มีการผิดพลาด หรือมีการ ผิดพลาดน้อย ซึ่งดีกว่าการเรียนในชั้นเรียนธรรมดา ซึ่งถึงแม้ครู อาจารย์ จะได้เตรียมการ สอนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตามก็อาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ ทำให้นักเรียนเรียนรู้ไปอย่างผิด ๆ แต่การเรียนทางโทรทัศน์นักเรียนจะได้รับความรู้ที่ผิดเลย

(๔) ช่วยในการสาธิต การสาธิตจัดว่าเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่สำคัญ อย่างหนึ่งที่มีคุณค่า เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง แต่การสาธิตที่กลุ่มใหญ่ดูนั้นออก จะเป็นปัญหาอยู่มาก เพราะผู้ดูดูได้ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะการสาธิตที่เกี่ยวกับการใช้ทักษะ หรือ การกระทำที่เป็นขั้นตอน หรือการสาธิตที่กระทำกับสิ่งเล็ก ๆ ย่อมเป็นปัญหากับคนจำนวนมาก แนนอน โททัศน์สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ โททัศน์สามารถถ่ายทอดการสาธิตแม้จะเป็นการสาธิต ในเรื่องการผ่าตัดดวงตาก็ตาม คนกลุ่มใหญ่ก็ดูได้โดยไม่จำกัดจำนวน เพราะโทรทัศน์มีเทคนิค ในการถ่ายทอดมากมาย ที่จะทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน เช่น อาจใช้วิธี close up เป็นต้น ดังนั้นโทรทัศน์จึงช่วยผู้ชม ได้รับความรู้จากการสาธิตได้เต็มที่และถูกต้อง

๓. ช่วยในการจัดตารางสอน ปัจจุบันนี้ครู อาจารย์ ที่สอนนั้นมีอยู่น้อย แต่จำนวน ผู้เรียนกลับมีจำนวนมาก ดังนั้นการจัดตารางสอนจึงเป็นการลำบากที่จะให้สอนได้ทุกชั้น หรือ ครูจะต้องสอนเรื่องเดียวกันซ้ำ ๆ หลาย ๆ ชั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเบียดเบียน และโทรทัศน์ ก็ได้เข้ามาช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ ผู้สอนเพียงแต่เตรียมการสอนในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นอย่างดี แล้ว บันทึกการสอนนั้นไว้ในเทปโทรทัศน์เพียงครั้งเดียวเท่านั้นเอง แล้วก็นำไปเปิดได้ทุกเวลา จะ ดูการสอนนั้นก็ครั้งก็หนักทำได้ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์

๔. "ช่วยนำความรู้และประสบการณ์มาให้ ความรู้และประสบการณ์บางอย่างยากแก่การหามาเอง แต่โทรทัศน์เพื่อการศึกษาใช้ได้ เช่น นักเรียนที่อยู่ห่างไกลทะเลก็จะได้เห็นทะเล หรือการจับสัตว์น้ำทางทะเล เป็นต้น ทำให้เกิดความคิดริเริ่มในคานกิจกรรม และความคิดสร้างสรรค์"^{๑๒}

๕. "โดยรวมกับสื่อต่าง ๆ ที่จะนำเอาข่าวสารต่าง ๆ ที่เข้าใจยากและนานาชนิดเข้ามาสู่ชั้นเรียน สำหรับการศึกษาเป็นรายบุคคล โปรแกรมการสอนและเทคนิคการสอนใหม่ๆ ของครู"^{๑๓}

๖. "วิชาที่ออกรายการสอนสามารถช่วยการสอนได้หลายโรงเรียนในคราวเดียวกัน ตลอดจนประชาชนที่สนใจ สามารถติดตามผลการเรียนของเด็กได้"^{๑๔}

จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่า ปัจจุบันประเทศทั้งหลายทั่วโลกได้พยายามนำโทรทัศน์เข้ามาช่วยการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่เจริญแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ได้มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาขึ้นเป็นสถานีต่างหากโดยเฉพาะ ส่วนในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยก็ได้พยายามนำเอาโทรทัศน์เข้ามาช่วยในการศึกษา แต่เป็นไปในรูปขอใช้ช่วงเวลาหนึ่งใดของสถานีโทรทัศน์เพื่อการค้า (Commercial Television) สำหรับการจัดทำรายการโทรทัศน์ศึกษา ดังเช่นที่เทศบาลนครหลวงฯ ได้ขอความร่วมมือจากสถานีไทยโทรทัศน์ ของ ๔ เขาเวลาของสถานีในราคาถูก จัดทำรายการโทรทัศน์ศึกษาส่งบทเรียนวิชาต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษา ส่งเข้าสู่ห้องเรียนโดยตรง ดังเช่นทำอยู่ในเวลานี้

---

^{๑๒} ประพัฑ แสงวนิช, "โทรทัศน์ศึกษา" วารสารอุปกรณ์การศึกษา, โรงพิมพ์การช่าง วุฒศึกษา, มกราคม - ธันวาคม ๒๕๐๖ หน้า ๔๔

^{๑๓} Jame W. Brown, Richard B. Lewis, and Fred F. Harclerodd, Ibid, P.297

^{๑๔} ศิลป์ชัย ศิรินาม, เรื่องเดิม, หน้า ๑

ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้เขียนบทความแสดงความคิดเห็นไว้ในหนังสือพิมพ์ นิสิตนักศึกษาว่า^{๑๕} ความจำเป็นที่จะต้องให้โทรทัศน์มาช่วยในขบวนการเรียนการสอนนั้นทวีขึ้นเป็นสัดส่วนกับการที่ประเทศไม่สามารถขยายการศึกษาให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนได้ โทรทัศน์ไม่ว่าจะส่งภาพด้วยระบบใดก็ตาม จะเป็นความหวังในปัจจุบัน และอนาคตสำหรับชาวไทยกว่า ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาเล่าเรียนในสถานการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งรัฐได้จัดขึ้น และจะเป็นความหวังอีกเช่นกัน สำหรับนักเรียนและนักศึกษากว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ที่ประสบความล้มเหลวจากระบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำโทรทัศน์การศึกษา เข้ามาใช้ในระดับอุดมศึกษา โดยเสนอข้อคิดให้ตั้งศูนย์โทรทัศน์การศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยขึ้น โดยกล่าวว่า ในระดับอุดมศึกษา โทรทัศน์การศึกษามีบทบาทที่จะช่วยขยายการเรียนการสอนโดยไม่มีขอบเขตจำกัด การออกอากาศบทเรียนทางโทรทัศน์ในระดับมหาวิทยาลัย สามารถจะช่วยส่งเสริมการศึกษาของแมบานหรือผู้ที่ไม่ได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยให้มีโอกาสเรียนทางโทรทัศน์ เพื่อปริญญาหรือเพิ่มพูนทักษะในงานอาชีพของตน ในอนาคตมหาวิทยาลัยหลายวิชาจึงควรตระเตรียมโครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์การศึกษาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

006081

สำหรับมหาวิทยาลัย ซึ่งมีได้อยู่ในโครงการตลาดวิชา การสอนทางโทรทัศน์ก็จะช่วยการเรียนของนักศึกษาให้ดีขึ้นได้ โดยอาศัยสถานีโทรทัศน์การศึกษา นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะได้มีโอกาสเรียนวิชาซึ่งสอนโดยอาจารย์คนเดียว เป็นการแก้ปัญหาการขาดอาจารย์ที่มีความรู้ความชำนาญ การจัดโครงการรวมทางโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรูจากอาจารย์ที่มีความสามารถทัดเทียมกัน ในการนี้ทุกมหาวิทยาลัยจะต้องให้ความร่วมมือ จัดตั้งศูนย์โทรทัศน์การศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยขึ้น

^{๑๕} ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ "ศูนย์โทรทัศน์การศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย" บทความในหนังสือพิมพ์ นิสิตนักศึกษา, ฉบับวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕, หน้า ๔

ศูนย์โทรทัศน์การศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย ควรจะมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นแหล่ง
ประสานการผลิตบทเรียนทางโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้บทเรียนที่มีคุณภาพ
ช่วยประหยัดเงินและเวลา ป้องกันการผลิตบทเรียนที่ซ้ำกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษา
ได้รับความรู้จากอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ

ศูนย์โทรทัศน์การศึกษาจะประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางโทรทัศน์การศึกษาจากทุก
มหาวิทยาลัยรวมกันเป็นคณะกรรมการดำเนินการให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ กรรมการแต่ละ
คนจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างศูนย์กับมหาวิทยาลัย ในการคัดเลือกวิชาที่จะนำมาสร้างบท
เรียน ติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนและนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนบุคคลากรอื่น ๆ ที่
เกี่ยวข้อง

สำหรับการวางแผนจัดตั้งศูนย์โทรทัศน์ศึกษานั้น ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ แสดง
ความคิดเห็นไว้ว่า จะต้องกระทำด้วยความรอบคอบรัดกุม เพื่อป้องกันปัญหาการขัดแย้งต่าง ๆ
อันอาจจะเกิดขึ้นได้ระหว่างผู้ประสานงานของทุกมหาวิทยาลัย การดำเนินงานด้านงบประมาณ
การจะได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาล ทางมหาวิทยาลัย และองค์การที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น
ยูเนสโก CETO (The Center of Educational Television Overseas) และมูลนิธิต่างๆ

การเผยแพร่บทเรียนซึ่งผลิตขึ้นอาจกระทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม
และกำลังทุนทรัพย์

ประการแรก อาจทำได้ด้วยการผลิตบทเรียนลงในแถบบันทึกภาพขนาดครึ่งนิ้ว
แล้วทำสำเนาส่งบทเรียนนั้น ๆ ไปยังสถาบันต่าง ๆ สิ่งที่ต้องระมัดระวังคือ เครื่องบันทึกภาพ
ของแต่ละมหาวิทยาลัย จะมีความเร็วและคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน มิฉะนั้น จะไม่สามารถใช้
ด้วยกันได้ ด้วยวิธีนี้แต่ละมหาวิทยาลัยจะสามารถแลกเปลี่ยนบทเรียนซึ่งกันและกันได้

ประการที่สอง หากศูนย์ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การที่เกี่ยวข้องเพียงพอ
อาจวางสายประเภทแกนรวมจากที่ทำการของศูนย์ไปยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และจาก
มหาวิทยาลัยมายังศูนย์เป็นประเภทสองทางสำหรับส่งและรับภาพ และอีกสองสายประเภท
ขนาน เพื่อส่งและรับเสียง หรือกลวิธีอื่นที่สามารถจะส่งภาพและเสียงด้วยคลื่นวิทยุไป
ตามสาย ด้วยวิธีนี้ศูนย์อาจจะแพร่ภาพส่งตามสาย เพื่อให้ทุกมหาวิทยาลัยสามารถรับบทเรียน

ต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน นอกจากนั้นหากมหาวิทยาลัยหนึ่งมีรายการน่าสนใจก็อาจส่งภาพจากที่นั่นผ่านศูนย์ ๆ ไปยังมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้

ประการที่สาม โดยการตั้งสถานีโทรทัศน์การศึกษาของศูนย์ จะด้วยระบบ VHF, UHF หรือ ITFS (Instructional Television Fixed Service) ก็ตาม จะสามารถออกอากาศบทเรียนต่าง ๆ ได้ทั้งกลางวันและกลางคืน เพื่อช่วยสอนในชั้นต่าง ๆ หรือประกอบการสอนในเวลากลางวัน

ในด้านให้การศึกษ ประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรี ๓ แห่ง และระดับปริญญาโท ๒ แห่ง ที่จัดสอนเกี่ยวกับวิชาโทรทัศน์ด้านต่าง ๆ แต่ละสถาบันก็เรียกชื่อสาขาวิชาที่จัดสอนแตกต่างกันออกไป เช่น สาขาวิชาสื่อสารมวลชน สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมแบบ in - service - training อีกแห่งหนึ่งที่โรงเรียนการประชาสัมพันธ์

วิชาเกี่ยวกับโทรทัศน์ที่สถาบันต่าง ๆ จัดสอนนั้นพิจารณาตามหลักสูตรแล้วจะเห็นว่าเน้นหนักไปในด้านพื้นฐานทั่วไป แกนสีตและนักศึกษา ในเรื่องประวัติและความเป็นมาของโทรทัศน์ทั้งในประเทศและนอกประเทศ เทคนิคในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการด้านโทรทัศน์ การสื่อข่าว การเขียนสคริป และการจัดรายการ ซึ่งสถาบันต่าง ๆ กำหนดหลักสูตรวิชาที่สอนไว้ดังนี้^{๑๖}

ระดับปริญญาตรี

แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ สาขาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาที่สอนเกี่ยวกับโทรทัศน์มี

การเขียนบทโทรทัศน์

การผลิตรายการโทรทัศน์

การบริหารธุรกิจวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

เทคนิควิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

(๒ วิชาแรกจัดสอนในชั้นปีที่ ๓ และ ๒ วิชาหลังจัดสอนในชั้นปีที่ ๔)

^{๑๖} ศึกษาจากเอกสาร และหลักสูตรของมหาวิทยาลัยคณะต่าง ๆ ปีการศึกษา ๒๕๑๕

แผนกสื่อสารมวลชนและสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิชา
ที่สอนเกี่ยวกับโทรทัศน์

ความรู้ทั่วไปทางวิทยุและโทรทัศน์

ชาววิทยุและโทรทัศน์ (จะต้องสอบได้วิชาหลักการเขียนข่าว และความรู้ทั่วไป
ทางวิทยุและโทรทัศน์มาแล้ว)

การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ (จะต้องสอบได้วิชาความรู้ทั่วไปทางวิทยุและ
โทรทัศน์มาแล้ว)

โทรทัศน์

สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิชาที่สอน
เกี่ยวกับโทรทัศน์

Writing for Radio, TV, and Films (จะต้องสอบได้วิชา Usage of
Thai Language และ Comprehension and Appreciation of Thai Language
มาแล้ว)

Radio - TV Performance (จะต้องสอบได้วิชา Writing for Radio,
TV, and Films มาแล้ว)

Radio and TV Equipment (จะต้องสอบได้ A survey of Mass
Communication มาแล้ว)

TV Production (จะต้องสอบได้วิชา Radio Production มาแล้ว)

Educational TV, (จะต้องสอบได้วิชา TV Production และ School
Broadcasts มาแล้ว)

Writing for Radio & TV Plays (จะต้องสอบได้ Radio Production
มาแล้ว)

Practicum in Broadcasting (จะต้องได้วิชาเกี่ยวกับสื่อสารมวลชนมาแล้ว
๑๒ เครดิต รวมทั้งวิชา Radio Production)

Programming and Scheduling for Radio and TV (จะต้องสอบได้วิชา
Radio Production และ TV Production มาแล้ว)

Experimental in Educational TV. (จะต้องได้วิชาเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน
มาแล้ว ๓๓ เครดิต รวมทั้งวิชา Education TV และ Introduction to Survey
Research มาแล้ว)

ระดับปริญญาโท

แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาที่สอนเกี่ยวกับโทรทัศน์มี

Radio and Television Techniques

Educational Television Production

สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร วิชาที่สอนเกี่ยวกับโทรทัศน์มี

Radio and Television Education

Radio and Television Scripts Writing

จากการพิจารณาถึงอิทธิพล คุณสมบัติและความสำคัญตลอดจนบทบาทและคุณค่าของ
โทรทัศน์ที่มีต่อสังคมและการศึกษาคงกล่าวแล้วจะทำให้เห็นได้ว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะ
ต้องพัฒนาและปรับปรุงโทรทัศน์ในบ้านเรา ให้เข้าสู่ยุคพัฒนาในด้านการศึกษาอย่างแท้จริง เช่น
นานาประเทศจัดทำอยู่เสียที่ แทนที่จะปล่อยให้จักรายการตามใจชอบ มีโฆษณาและรายการ
บันเทิงแบบไร้สาระมากจนเกินไป เรื่องเหล่านี้เป็นหน้าที่ของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและ
บริหารสถานีโทรทัศน์ นักการศึกษา นักสื่อสารมวลชน นักโสตทัศนศึกษา และนักจักรายการต่างๆ
จะต้องร่วมมือกันควบคุมดูแลโทรทัศน์ให้อยู่ในขอบข่ายที่ดี จักรายการให้เกิดประโยชน์ทางการ
ศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่นักเรียน นิสิต และประชาชน ทั่วไปให้มากขึ้น

เมื่อเร็ว ๆ นี้เป็นที่น่ายินดีว่าได้มีการจัดสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียง
และวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมให้รายการมีคุณค่า ซึ่งการสัมมนาครั้งนี้นักเจ้าหน้าที่
ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับวิทยุและโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ต่าง ๆ นักการ
ศึกษา นักสื่อสารมวลชน นักโสตทัศนศึกษา และนักจักรายการต่าง ๆ ไปร่วมประชุมสัมมนากัน
มาก การสัมมนาครั้งนี้มีประโยชน์มาก ผลของการสัมมนาออกมาในรูปให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ
มากมายที่เกี่ยวกับการปรับปรุงรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาและสังคม

ดังนั้นข้าพเจ้าคิดว่า ควรจะได้ศึกษาดูบ้างว่า ความคิดเห็นของนิสิตสื่อสารมวลชน
ระดับปริญญาตรีนั้นมีอย่างไรบ้าง เกี่ยวกับการปรับปรุงรายการโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์

ทางการศึกษา อย่างน้อยก็อาจถือได้ว่า เป็นการศึกษาวิจัยต่อจากผลของการสัมมนาตั้งกล่าวข้างต้น และผลของการวิจัยครั้งนี้ อาจจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และอีกประการหนึ่งก็ทำให้เราโคทรายว่าส่วนหนึ่งของผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับค่านิยมโทรทัศน์มาแล้ว และกำลังจะออกไปทำงานด้านโทรทัศน์ตามสถานที่ต่าง ๆ มีค่านิยมอย่างไรบ้าง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เองเป็นมูลเหตุให้ข้าพเจ้าเลือกทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับการปรับปรุงรายการโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา"

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. สํารวจเวลาออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร รวม ๔ แห่ง คือ สถานีไทยโทรทัศน์ ของ ๔ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ ๘ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ของ ๘ (ข่าวค่ำของ ๘) และสถานีไทยโทรทัศน์สี ของ ๓ (ข่าวค่ำ ของ ๒)

๒. เปรียบเทียบปริมาณของรายการต่าง ๆ ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง ๔ แห่งดังกล่าว

๓. ศึกษาคุณลักษณะการชมและความสนใจในรายการโทรทัศน์ ของนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรี

๔. สํารวจความคิดเห็นของนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับประโยชน์ของรายการต่าง ๆ ความเหมาะสมในเรื่องจำนวนเวลาออกอากาศของแต่ละรายการ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรายการโทรทัศน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้คือ

๑. การสำรวจเวลาออกอากาศ และการเปรียบเทียบปริมาณของรายการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง ๔ แห่ง คือ สถานีไทยโทรทัศน์ ของ ๔ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ ๘ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ของ ๘ (ข่าวค่ำ ของ ๘) และสถานีไทยโทรทัศน์สี ของ ๓ (ข่าวค่ำ ของ ๒) จะทำเฉพาะในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เท่านั้น

๒. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนิสิตปริญญาตรีภาคปกติ ทั้งชายและหญิง

ของแผนกอิสระสื่อสารมวลชน และการประชาสัมพันธ์ สาขาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษาระดับภาคปกติและภาคค่ำ ทั้งชายและหญิง ของแผนกอิสระวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นิสิตและนักศึกษาทั้งสองสถาบันดังกล่าว จะเลือกมาศึกษาเฉพาะผู้ที่กำลังเรียนวิชาเกี่ยวกับการจัดการรายการโทรทัศน์ ในภาคการศึกษาสอง ปีการศึกษา ๒๕๑๕ เท่านั้น โดยไม่จำกัดว่า จะเป็นนิสิตภาคกลางวันหรือภาคค่ำ หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นปีใดของสถาบันทั้งสอง

ความจำกัดของการวิจัย

การดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับการปรับปรุงรายการโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ผู้วิจัยมีความปรารถนาที่จะให้ผลการวิจัยออกมาสมบูรณ์และเที่ยงตรงมากที่สุด แต่อาจจะไม่ครอบคลุมและเที่ยงตรงเท่าที่ควรเนื่องจาก

๑. แบบสอบถามที่ใช้สำรวจ อาจไม่กว้างและรัดกุมหรือสื่อความหมายได้ชัดเจนพอ

๒. จำนวนประชากรเลือกจากนิสิตปริญญาตรีภาคปกติทั้งชายและหญิงของแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ สาขาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนิสิตปริญญาตรีภาคปกติและภาคค่ำทั้งชายและหญิงของแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่กำลังศึกษาวิชาเกี่ยวกับการจัดการรายการโทรทัศน์ในภาคการศึกษาสอง ของปีการศึกษา ๒๕๑๕ อาจจะเป็นตัวแทนประชากรที่ดีของนิสิตมวลชนระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาทั้งสองไม่ได้

อีกประการหนึ่ง ก็เป็นการสำรวจเฉพาะนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ เท่านั้น สาเหตุอันนี้ก็เนื่องจากนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด คือที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไม่สามารถเปิดรับชมการส่งกระจายเสียงของสถานีไทยโทรทัศน์ ของ ๔ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๗ สถานีโทรทัศน์สังกัดกองทัพบกของ ๘ (ข่าวค่ำของ ๔) และสถานีไทยโทรทัศน์ดีของ ๓ (ข่าวค่ำของ ๒)

๓. ประชากรที่เลือกไว้อาจจะตอบคำถามโดยคาดคะเนเอาหรือคอยอย่างไม่แน่ใจที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องเพราะเหตุว่าประชากรที่เลือกไว้เป็นทั้งนิสิตทั้งภาคปกติ และภาคค่ำ ซึ่งเวลาเรียนโดยเฉพาะภาคค่ำบางวันจะต้องเรียนตั้งแต่เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.

และนิสิตบางคนที่ภาคปกติและภาคค่ำบางครั้งจะต้องเรียนในวันเสาร์ด้วย ดังนั้นจึงอาจจะ
เป็นเหตุให้ไม่ได้ดูบางรายการของโทรทัศน์ในช่วงระยะเวลานั้น ๆ ประกอบกับสถานะของ
ครอบครัวนิสิตที่อาศัยอยู่แตกต่างกันอาจจะเป็นเหตุให้นิสิตที่เลือกไว้เป็นประชากร ไม่ได้
ติดตามและเปิดชมรายการโทรทัศน์ของทั้ง ๔ ของดังกล่าวข้างต้นได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

ขอตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

ขอตกลงเบื้องต้นที่ผู้วิจัยขอกำหนด เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้คือ

๑. คำว่านิสิตแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ สาขาการสื่อสาร
มวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับนักศึกษาแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความหมายเช่นเดียวกันสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือหมายถึง "นิสิต
สื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรี"

๒. นิสิตปริญญาตรีภาคปกติทั้งชายและหญิง ของแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและกา
ประชาสัมพันธ์ สาขาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษาภาคปกติและ
ภาคค่ำทั้งชายและหญิง ของแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ที่เลือกมาเป็นประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นนิสิตชายหรือหญิง
ภาคปกติหรือภาคค่ำของทั้งสองมหาวิทยาลัย มีความรู้ที่ได้รับจากการสอนและฝึกงานด้าน
โทรทัศน์ตลอดจนความรู้ด้านต่าง ๆ ทัดเทียมกันทั้งหมดทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะไม่มีผลในด้านความ
ได้เปรียบหรือเสียเปรียบในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้

๓. เนื่องจากนิสิตทั้งสองสถาบันที่เลือกมาเป็นประชากรครั้งนี้ กำลังเรียนวิชา
เกี่ยวกับการจัดรายการโทรทัศน์อยู่ ดังนั้นตามเหตุผลแล้ว นิสิตดังกล่าวย่อมจะต้องมีความ
สนใจ และทราบเรื่องเกี่ยวกับการจัดรายการของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ก็พอสมควร ทั้งนี้
อาจจะ เป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับการจัดรายการโทรทัศน์มอบหมายให้ไปศึกษาและ
เขียนรายงานส่ง หรือจากการบรรยายของอาจารย์ผู้สอนเอง หรือจากการดูงานและฝึกงาน
ของนิสิตตามสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะนิสิตมีความสนใจในรายการของ
สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ อยู่แล้ว โดยรับชมอยู่เป็นประจำเสมอ ๆ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้
ให้ถือว่าเป็นสิ่งช่วยให้นิสิตทุกคนที่เลือกมาเป็นประชากร สามารถตอบคำถามในแบบสอบถาม
ได้ทุก ๆ หัวข้อ และคำตอบนั้นเที่ยงตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

ทางสถานีสามารถส่งไปถึง

รายการโทรทัศน์ในคืนนี้ หมายถึงรายการต่าง ๆ ที่จัดออกอากาศเป็นประจำทุกวันของสถานีโทรทัศน์ ๔ แห่ง คือ สถานีไทยโทรทัศน์ ของ ๔ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ ๓ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ของ ๓ (ข่าวค่ำ ของ ๔) และสถานีไทยโทรทัศน์สีของ ๓ (ข่าวค่ำ ของ ๒) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งรายการที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดังกล่าวออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

๑. ประเภทข่าว ประกอบด้วยรายการข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ และวิเคราะห์หรือวิจารณ์ข่าว

๒. ประเภทสารคดี แบ่งออกเป็น สารคดีแบบท่องเที่ยว และสารคดีแบบแนะนำความรู้ต่าง ๆ

๓. ประเภทรายการการศึกษา แบ่งออกเป็น

๑. รายการโทรทัศน์ที่ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือรายการความรู้ที่ใช้โทรทัศน์ช่วยการศึกษาในสถานศึกษา รายการประเภทนี้ได้แก่รายการโทรทัศน์ที่จัดขึ้นโดยคณะบุคคล องค์กร สถานศึกษา หรือกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เพื่อส่งรายการบทเรียนเกี่ยวกับความรู้เข้าสู่ห้องเรียนโดยตรง และที่โรงเรียนจะมีเครื่องรับโทรทัศน์ซึ่งจัดไว้ในห้องสำหรับให้นักเรียนนั่งชม โดยมีครูเป็นผู้คอยควบคุมดูแล และแนะนำ รายการความรู้ที่ส่งเข้าสู่ห้องเรียนนั้นอาจจะเป็นรายการที่จัดขึ้นตามหลักสูตรการสอนหรือเป็นการเสริมความรู้ (enrichment) ในหลักสูตรนั้นก็ได้ รายการที่จัดส่งเข้าสู่ห้องเรียนโดยตรงนี้จะกำหนดเวลาที่ออกอากาศรายการก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย ๑ ภาคการศึกษาด้วย นอกจากนี้ยังจัดทำคู่มือสำหรับบทเรียนนั้น ๆ ที่จะออกอากาศส่งไปให้ตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่จะจัดให้นักเรียน ๆ ทางโทรทัศน์ก่อนล่วงหน้าอีกด้วย

รายการที่ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในคืนนี้หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่เทศบาลนครหลวงจัดขึ้น ทางสถานีโทรทัศน์ ของ ๔ ทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ น.

๒. รายการโทรทัศน์ที่ให้การศึกษาระดับอุดม หมายถึงรายการต่าง ๆ ที่จัดออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ แต่ไม่ได้นำเข้าสู่ห้องเรียนโดยตรง แต่นักเรียน นิสิต และประชาชนทั่วไปสามารถเปิดรับชมได้ทางบ้าน หรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งก็คือ รายการความรู้

ที่ใช้โทรทัศน์ช่วยการศึกษานอกสถาบันใดแก่รายการ^{๑๗}

- (๑) ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ
- (๒) ความรู้วิชาสามัญ สำหรับผู้ไม่มีโอกาสเรียนในสถาบันการศึกษา
- (๓) ความรู้ที่ควรทราบ หรือที่จำเป็นต้องทราบ เพื่อสามารถปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่กฎหมายหรือระเบียบวัฒนธรรม และจารีตประเพณีของบ้านเมือง
- (๔) ความรู้ที่ควรทราบ เพื่อก่อให้เกิดความพร้อมใจกัน และสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและสวัสดิภาพแก่ส่วนรวม
- (๕) ความรู้ที่ช่วยให้สามารถวินิจฉัยตัดสินในเรื่องที่มีผลต่อส่วนรวมได้ถูกต้อง
- (๖) ความรู้และคุณธรรมที่จะช่วยให้คำนึงถึงส่วนรวมในปัจจุบัน และความสุจริตใจของคนรุ่นต่อไป
- (๗) คุณธรรมและความรู้ที่ช่วยใ้หม่นุบยธรรมกับความนิยมทางวัตถุสมดุลกัน
- (๘) ความรู้เรื่องทรัพยากรของชาติ ประโยชน์ การป้องกัน และการพัฒนาสูง

รักษา

- (๙) ความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (๑๐) ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ในระดับที่คนทั่วไปควรรู้
- (๑๑) ความรู้เรื่องสุขศึกษา โภชนาการ และสุขภาพจิต
- (๑๒) ความรู้เรื่องศิลปะ ดนตรี และอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลสามารถหาความเพลิดเพลินโดยสมควรแก่ศักยภาพและไม่เป็นทางนำไปสู่ความเสีย

๓. ดังนั้นรายการโทรทัศน์ที่ให้การศึกษาทงอ้อมในที่นี้ จึงหมายถึงรายการที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งรายการออกเป็น

- (๑) รายการธรรมและศาสนา
- (๒) รายการสุขภาพจิตและอนามัย
- (๓) รายการทายปัญหาและตอบปัญหา
- (๔) รายการกีฬา

^{๑๗} กองเผยแพร่การศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า ๖-๗

- (๕) รายการสตรีและแม่บ้าน
  - (๖) รายการเด็ก
  - (๗) รายการภาษาและวรรณคดี
  - (๘) รายการความรู้ทางวิทยาศาสตร์
  - (๙) รายการเผยแพร่ความรู้ขององค์การสถาบันการศึกษา และหน่วยราชการต่าง ๆ
  - (๑๐) รายการที่ให้ความรู้ทางนาฏศิลป์และดนตรี
  - (๑๑) รายการภาพยนตร์ หรือละครที่ส่งเสริมความรู้ให้คึกคึกขรรึม และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา
  - (๑๒) รายการบันเทิงที่ส่งเสริมความรู้โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมรายการ
๔. ประเภทรายการบันเทิง แบ่งออกเป็น
- (๑) ภาพยนตร์บันเทิง ทั้งของไทยและต่างประเทศ
  - (๒) รายการดนตรีประเภทต่าง ๆ
  - (๓) รายการละคร หรือนาฏดนตรี
๕. ประเภทรายการโฆษณา ซึ่งหมายรวมถึงการโฆษณาเป็นภาพยนตร์ เป็นสไลด์ เป็นรายการโฆษณาสด และเป็นประเภททำตัวอักษรโฆษณาหาบบนรายการ ขณะที่รายการกำลังดำเนินอยู่โดยไม่อาจหยุดพักการแสดง
- ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้
- ๑. มีประโยชน์โดยตรงแก่สถานีโทรทัศน์ทุกแห่งในการปรับปรุงรายการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านการศึกษา
  - ๒. เป็นการประเมินผลค่านิยม ของผู้ศึกษาทางด้านสื่อสารมวลชนระดับมหาวิทยาลัย
  - ๓. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยราชการ องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ที่มีความรับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับสถานีโทรทัศน์
  - ๔. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัย ถัดไป เกี่ยวกับสื่อมวลชนด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านโทรทัศน์ต่อไป

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในประเทศ

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ นิภา กอศิริ^{๑๕} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อการศึกษา" เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาตรี ทางครุศาสตร์บัณฑิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อจะศึกษาค้นคว้าว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมปลาย (ม.ศ.ต้น) หรือไม่ และเพื่อทราบถึงความสนใจโดยทั่วไปของเด็กที่มีต่อรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย

การดำเนินงาน

ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามกับเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมปลาย (ม.ศ.ต้น) ในโรงเรียนมัธยมสายสามัญ ๖ โรงเรียน ทั้งชายหญิง

ผลการวิจัย

เด็กส่วนใหญ่ใฝ่ดูโทรทัศน์ และใช้เวลาดูรายการที่สนใจและส่วนใหญ่ทำการบ้านเสร็จแล้วจึงดูโทรทัศน์ เด็กที่ใฝ่ดูอย่างอิสระมีจำนวนมากกว่าที่ถูกปกครองกำหนดเวลาให้ดู ผู้ปกครองจะสนับสนุนและแนะนำเด็กให้ดูรายการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากกว่าอย่างอื่น เด็กชายและเด็กหญิงสนใจกิจกรรมกีฬามากกว่าการทำกิจกรรมอย่างอื่นทัศนคติในการดูโทรทัศน์เพราะอยากรู้อยากเห็น และทำให้คนได้รับความรู้เป็นประโยชน์และเป็นผลดีต่อการเรียนมากกว่าเป็นผลเสีย

ข้อเสนอแนะ

ผู้จัดรายการควรพิจารณาการใช้ภาษาสำนวนในการออกรายการ และควรจัดรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กไว้ตอนหัวค่ำ นอกจากนี้ควรให้มีรายการเกี่ยวกับการศึกษามากขึ้นกว่าเดิม

---

^{๑๕} นิภา กอศิริ, อิทธิพลโทรทัศน์ต่อการศึกษา, วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๒

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ น.ส.อารี วงศ์เกษ^{๒๐} ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความสนใจและความคิดเห็นของนิสิตครุศาสตร์ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทางการศึกษาของรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย" เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ ชั้นปริญญาตรี ทางครุศาสตร์บัณฑิต

การดำเนินงาน

ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามไปให้นิสิตคณะครุศาสตร์ จำนวน ๕๓๐ คนเป็นผู้ตอบ

ผลการวิจัย

๑. นิสิตครุศาสตร์มีความสนใจในการใช้โทรทัศน์ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน และให้ความคิดเห็นว่า ถ้ามีก็เป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสนุกเพลิดเพลินไปด้วยมากที่สุด

๒. รายการโทรทัศน์ของประเทศไทยซึ่งนิสิตดูแล้วเป็นประโยชน์ต่อการเรียนวิชาเอก - โท มากที่สุด คือรายการสารคดีอังกฤษร้อยละ ๖๓.๘๔ สารคดีญี่ปุ่นร้อยละ ๕๑.๘๖ สารคดีฝรั่งเศสร้อยละ ๕๐.๘๑ ชาวจากสถานีร้อยละ ๔๖.๖๗ วิเคราะห์ข่าวทางแคบร้อยละ ๔๖.๐๖ โทรทัศน์าจรร้อยละ ๔๔.๘๘ รายการเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อวิชาเอก - โท สังคมศึกษามาก นอกจากนั้นก็ยังมีข่าวกีฬาร้อยละ ๔๔.๓๘ ที่มีประโยชน์ต่อวิชาพลศึกษา

๓. โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการศึกษาคำอ่านอื่น ๆ ของนิสิตครุศาสตร์ชั้นปีที่ ๑, ๒, ๔ และครุ ป.๑ จะเห็นการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนส่วนใหญ่ชอบฟังดนตรี รองลงมาชอบดูโทรทัศน์ นิสิตส่วนมากเห็นวารายการโทรทัศน์ช่วยเสริมความรู้และบางรายการมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาเอก - โท ของนิสิตมาก ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์อาจมีอิทธิพลต่อการศึกษานิสิตครุศาสตร์ไม่น้อยเช่นกัน

ขอเสนอแนะ

รายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ควรจะเป็นรายการที่ให้ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาได้มากขึ้น การโฆษณาควรมีการควบคุมเรื่องการใช้ภาษาให้ถูกต้องมากขึ้น เพราะมีอิทธิพลต่อการพูดของเด็กมาก และถ้ามีรายการข่าวภาคภาษาอังกฤษ สลับกับภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มพูนความรู้ทางภาษาอังกฤษมากขึ้นก็

---

^{๒๐} อารี วงศ์เกษ "การสำรวจความสนใจและความคิดเห็นของนิสิตครุศาสตร์ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทางการศึกษาของรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย", วิทยานิพนธ์, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๗

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์^{๒๑} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของ ภาพยนตร์โทรทัศน์ต่อพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น" เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท ทาง โสตทัศนศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจความสนใจของเด็กวัยรุ่นชายหญิงในการชมภาพยนตร์โทรทัศน์ และ อิทธิพลของภาพยนตร์โทรทัศน์ที่มีต่อเด็กวัยรุ่นชายหญิงในด้านสังคม ความประพฤติ ทัศนคติ อารมณ์ จิตใจ และทางด้านความรู้

การดำเนินงาน

ใช้แบบสอบถามให้ประชากรจากโรงเรียนต่าง ๆ ตอบ โดยประชากรเหล่านี้ เลือกรมาจากโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ ๔๐๐ คนขึ้นไป ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียน ราษฎร์ เป็นนักเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษา ประชากรเหล่านี้ คิดเอาเพียง ๕% ของจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน คือได้ทั้งหมด ๕๐๐ คน เป็นนักเรียนที่กำลัง อยู่ในวัยรุ่นชาย ๑๒ - ๒๐ ปี ตั้งแต่ ม.ศ. ๑ - ๕ จากโรงเรียนทั้งหมด ๘ โรงเรียน แบบ สอบถามส่งไป ๕๐๐ ชุด ได้กลับคืนมา ๔๓๘ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๖๐

อนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ปกครองของนักเรียนตอบด้วย โดยส่งไป ๕๐๐ ชุด ได้กลับคืน ๔๒๕ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๐

ผลการวิจัย

พบว่าเด็กวัยรุ่นใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สัปดาห์ละ ๑๓ ชั่วโมง ๔๐.๘ นาที เด็ก วัยรุ่นชายสนใจภาพยนตร์สงครามและจารกรรมมากที่สุด เด็กวัยรุ่นหญิงสนใจภาพยนตร์ วิทยาศาสตร์กว่าหนามากที่สุด และภาพยนตร์โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นทั้งแง่ดีและแง่เสีย

ขอเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ดังนี้คือ เพื่อให้เด็กวัยรุ่นรู้จักแบ่งเวลาในการทำงานและ เลือกดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ ผู้ปกครองจะต้องช่วยแนะนำบุตรในการเลือกดูภาพยนตร์

^{๒๑} ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์, อิทธิพลของภาพยนตร์ไทยโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น, วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘

ที่เป็นประโยชน์เท่านั้น นอกจากนั้นครูจะต้องรู้จักนำรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์มาปรับปรุงใช้ในการเรียนการสอน และรายการภาพยนตร์โทรทัศน์ที่จัด ก็ควรจะลดเรื่องที่เป็นภาพยนตร์โศกนาฏ และฆาตกรรมให้น้อยลง

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี^{๒๒} ได้จัดทำการศึกษาวิจัยวิทยุและโทรทัศน์ขึ้น ตามความต้องการของคณะกรรมการวางแผนใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี

วัตถุประสงค์ของการสำรวจ

๑. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครัวเรือนที่มีวิทยุ จำนวนครัวเรือนที่มีโทรทัศน์ ในเขตและนอกเขตเทศบาลเป็นรายภาคและรายจังหวัด

๒. เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะและนิสัยในการรับฟังวิทยุ และในการชมโทรทัศน์ รวมทั้งความชัดเจนของเสียงวิทยุและโทรทัศน์ที่สถานีส่งออกอากาศ ในเขตและนอกเขตเทศบาลเป็นรายภาค

สรุปผลการสำรวจ

ผลของการสำรวจลักษณะนิสัยที่สำคัญ ๆ ในการรับชมโทรทัศน์ของครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ในภาคต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

๑. ร้อยละ ๕๕ ขึ้นไป ของครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลทุกภาค รับชมโทรทัศน์ทุกวันหรือเกือบทุกวัน (๔ - ๖ วัน) ในสัปดาห์

๒. ครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ ประมาณร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป ในเขตและนอกเขตเทศบาลทุกภาค มีจำนวนรับชมโทรทัศน์เป็นจำนวนมาก คือประมาณร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป ในทุกวันของสัปดาห์ในเขตเทศบาลภาคกลาง และภาคเหนือ ได้แก่เวลาระหว่าง ๑๘.๐๐ - ๒๑.๕๕ น. และสำหรับในเขตเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ในระหว่าง ๑๘.๐๐ - ๒๐.๕๕ น.

^{๒๒} สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจวิทยุและโทรทัศน์, สรุปรายงานผล ทวีธาอาภาจักร, พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒

๓. เวลาที่มีผู้รับชมโทรทัศน์เป็นจำนวนสูงสุด ประมาณร้อยละ ๘๐ ขึ้นไปในทุกวันของสัปดาห์ สำหรับในเขตเทศบาลภาคกลาง โค้ดแคว้นเวลา ๒๐.๐๐ - ๒๐.๕๕ น. และในเขตเทศบาลภาคอื่น ๆ มีผู้รับชมโทรทัศน์มากที่สุดคือช่วงเวลา ๑๙.๐๐ - ๑๙.๕๕ น.

๔. ในเขตเทศบาลภาคต่าง ๆ ครึ่งเรือนที่รับชมโทรทัศน์ภาคกลางวัน ในวันเสาร์มีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๔๓ และภาคกลางวันในวันอาทิตย์ไม่มากกว่าร้อยละ ๖๐

๕. จำนวนครึ่งเรือนที่รับชมโทรทัศน์ในแต่ละชั่วโมงของวันต่าง ๆ ในสัปดาห์ ในเขตเทศบาลทุกภาค มีลักษณะดังนี้คือ ในชั่วโมงเริ่มเปิดสถานีภาคกลางวันในวันเสาร์วันอาทิตย์ และในภาคกลางคืนทุกวันของสัปดาห์มีจำนวนน้อย ในชั่วโมงต่อ ๆ มาจะเพิ่มขึ้นแล้วเริ่มลดลงในชั่วโมงใกล้ปิดสถานี ในที่สุดลดเหลือจำนวนน้อยในชั่วโมงปิดสถานี ภาคกลางวันในวันเสาร์วันอาทิตย์ และในชั่วโมงปิดสถานีภาคกลางคืน

๖. ชั่วโมงรับชมโทรทัศน์ในวันต่าง ๆ ของครึ่งเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์นอกเขตเทศบาลภาคต่าง ๆ มักคล้ายคลึงกับของครึ่งเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ในเขตเทศบาลภาคนั้น ๆ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในข้อ ๓ - ๕ แตร้อยละของจำนวนครึ่งเรือนนอกเขตเทศบาลภาคต่าง ๆ ที่รับชมโทรทัศน์ในแต่ละชั่วโมงของวันต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์ โดยทั่วไปต่ำกว่าของในเขตเทศบาลภาคนั้น ๆ

๗. รายการโทรทัศน์ซึ่งครึ่งเรือนร้อยละ ๖๐ ขึ้นไปชอบ (หรือสนใจ) มากหรือพอประมาณทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค โค้ดรายการ ๔ ประเภทดังต่อไปนี้คือ ภาพยนตร์ต่างประเทศ ชาวในประเทศ ภาพยนตร์ไทย เพลงหรือดนตรีสากล ชาวต่างประเทศหรือวิเคราะหฺชาว ละครโทรทัศน์ กีฬาและเพลงลูกทุ่ง

๘. กล่าวโดยเฉลี่ยร้อยละของผู้สนใจหรือชอบรับชมภาพยนตร์ต่างประเทศ เพลงหรือดนตรีไทยสากล ชาวต่างประเทศ หรือวิเคราะหฺชาวและละครโทรทัศน์ ที่อยู่ในเขตเทศบาลสูงกว่าร้อยละของผู้สนใจ หรือชอบรับชมรายการเหล่านี้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล

๙. สถานีโทรทัศน์ที่ครึ่งเรือนจำนวนมากรับชม และระบุว่ารับภาพได้ชัดเจน สำหรับในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลแต่ละภาค

ภาคกลาง สถานี ททบ. ของ ๗ พระนคร สถานี ททบ. ของ ๔ พระนคร และสถานีโทรทัศน์สี่ของ ๗ (ชาวคำของ ๘) พระนคร ต่างมีผู้รับชมเป็นจำนวนมาก

ภาคเหนือ ครึ่งเรือนในจังหวัดที่อยู่ตอนบนของภาคนั้น เช่น เชียงใหม่ ลำปาง

ลำพูน ฯลฯ ส่วนใหญ่รับชมภาพที่ส่งโดยตรง หรือถ่ายทอดจากสถานีของ ๔ ลำปาง และ
ศรีวเรื่อนในจังหวัดที่อยู่ตอนกลางของภาคนี้ เช่น นครสวรรค์ พิจิตร ฯลฯ ส่วนใหญ่รับชมภาพ
ซึ่งถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ ๗

นอกจากนั้นส่วนหนึ่งของผู้มีเครื่องรับโทรทัศน์ในเขตและนอกเขตเทศบาลรับชมภาพ
ที่ถ่ายทอดจากสถานีไทยโทรทัศน์ของ ๔ และจากสถานีโทรทัศน์สี่ของ ๗ (ข่าวค่ำ ของ ๔)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศรีวเรื่อนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ทั้งในเขตและนอกเขต
เทศบาล ส่วนใหญ่รับชมภาพที่ถ่ายทอด หรือส่งโดยตรงจากสถานี ของ ๕ ขอนแก่น

นอกจากนั้นส่วนหนึ่งของประชาชนในภาคนี้รับชมภาพที่ถ่ายทอดหรือส่งโดยตรงจาก
สถานีไทยโทรทัศน์ ของ ๔ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ ๗ และสถานีโทรทัศน์สี่ ของ ๗
ได้อีกด้วย

ภาคใต้ ศรีวเรื่อนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่
รับชมภาพที่ส่งโดยตรง หรือถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์ ของ ๑๐ สงขลา

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ นพรัตน์ ศรีประชุม^{๒๓} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์
ความสนใจของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์" เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท ทาง
โสตทัศนศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อที่จะศึกษาถึงลักษณะการดูโทรทัศน์ของนิสิต
๒. เพื่อที่จะศึกษาว่า รายการโทรทัศน์แต่ละประเภทให้ประโยชน์ทางด้านการศึกษา
และชีวิตประจำวันต่อนิสิตอย่างไรบ้าง
๓. เพื่อที่จะได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของนิสิต เกี่ยวกับการจัดรายการโทรทัศน์
และจะได้ทราบขอเสนอแนะของนิสิต เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการจัดรายการโทรทัศน์ของ
สถานีต่าง ๆ ต่อไป
๔. เพื่อที่จะทราบขอเท็จจริงว่า รายการโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนิสิต
อย่างไรบ้าง

^{๒๓} นพรัตน์ ศรีประชุม, การวิเคราะห์ความสนใจของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์, วิทยานิพนธ์,
แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒

การดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นจำนวน ๘๐๐ คน เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วได้นำมาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

๑. นิสิตชายและนิสิตหญิง มีความสนใจต่อรายการโทรทัศน์มากพอสมควร นิสิตชายและนิสิตหญิง ส่วนมากดูรายการโทรทัศน์ทุกวัน เวลาที่ดูประมาณ ๑๘.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. ดูประมาณวันละ ๑ - ๒ ชั่วโมง

๒. รายการโทรทัศน์ที่จัดอยู่ตามสถานีต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครให้ประโยชน์ทางด้านความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน มากกว่าประโยชน์ทางด้านการศึกษาของนิสิต

๓. อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ ตอนิสิตในด้านพฤติกรรมต่าง ๆ มีพอสมควร เมื่อดูรายการโทรทัศน์แล้ว นิสิตชายและนิสิตหญิงอยากจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงบ้าง โดยมากได้ขอคิดที่จะนำปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ในด้านการทำงานชีวิตอยู่

๔. เมื่อดูโทรทัศน์แล้ว ส่วนมากผลการเรียนของนิสิตเป็นปกติ แสดงว่าการดูโทรทัศน์ไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนิสิต เมื่อนิสิตแบ่งเวลาการดูให้ถูกต้อง

ขอเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า การวิจัยต่อไปควรจะได้ศึกษาถึงความสนใจของบุคคลในระดับอื่น ๆ ใ้กว้างออกไป ตลอดจนวิธีการจัดรายการ การออกอากาศ และเทคนิคอื่น ๆ เพื่อที่จะสนองความต้องการของผู้ชม และเป็นประโยชน์แก่สังคมทั่วไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์^{๒๔} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจรายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท ทางโสตทัศนศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสนใจของนักเรียน ชั้นมัธยมปลายที่มีต่อรายการ

^{๒๔} ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์, ความสนใจรายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย, วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓

โทรทัศน์ที่จัดอยู่ตามสถานีต่าง ๆ ในจังหวัดพระนคร

๒. เพื่อทราบประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการชมโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อการจัดรายการโทรทัศน์

๓. เพื่อศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อการเรียน การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การพูดของนักเรียน และการเสนอแนะในการจัดและปรับปรุงรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ

การดำเนินงาน

สำรวจรายการโทรทัศน์ ๓ สถานี และส่งแบบสอบถามให้นักเรียนหญิงและนักเรียนชาย จากโรงเรียนที่เลือกไว้ทั้งหมด ๓๐ โรงเรียน ในจังหวัดพระนครจนบุรีตอบคำถาม

ผลการวิจัย

๑. นักเรียนชายและหญิง มีความสนใจในการชมโทรทัศน์มากพอสมควร นักเรียนส่วนมากชมโทรทัศน์ทุกวัน และส่วนมากชมโทรทัศน์ที่บ้านตนเอง นักเรียนจะชมโทรทัศน์ในช่วงเวลา ๑๘.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. นักเรียนชายชมโทรทัศน์ประมาณวันละ ๑ - ๒ ชั่วโมง นักเรียนหญิงชมโทรทัศน์ประมาณวันละ ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง

๒. นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงสนใจในการชมรายการโทรทัศน์ประเภทเกี่ยวกับความรู้ คณิตศาสตร์ ภาพยนตร์ บันเทิง รายการอภิปราย อยู่ในระดับปานกลางและสนใจรายการกีฬาพอสมควร

๓. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า คุณภาพของรายการต่าง ๆ ที่พอสมควร และรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ที่จัดอยู่ตามสถานีโทรทัศน์ในจังหวัดพระนคร มีรายการบันเทิง และคณิตศาสตร์มาก

๔. รายการโทรทัศน์ที่จัดอยู่มีอิทธิพลต่อนักเรียนพอสมควร เพราะนักเรียนรู้สึกว่าได้ชอคิดที่จะนำมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทั้งในด้าน การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การพูด และนักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่า เมื่อชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันแล้ว ปรากฏว่าผลการเรียนของนักเรียนส่วนมากเป็นปกติ แสดงว่าโทรทัศน์ไม่มีอิทธิพลเป็นภัยต่อการเรียนเลย

ขอเสนอแนะ

สถานีโทรทัศน์ควรจัดเสนอรายการที่ให้ความรู้ทางด้านการศึกษาวัฒนธรรม ความรู้เบ็ดเตล็ดแก่มวลชน และพยายามจัดรายการที่เป็นประโยชน์เสนอแก่ชุมชนทุกระดับและควรลดรายการโฆษณา ภาพยนตร์โศกนาฏ และรายการที่ขาดเนื้อหาสาระ ควรจัดรายการโดยอาศัยหลักเกณฑ์และคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการชมโทรทัศน์มากขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ทวงแสง สุวรรณศรี โค้วทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนิสิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา" เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์
ชั้นมหาบัณฑิต ทางโสตทัศนศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความสนใจของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อ
สื่อมวลชน การใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา ตลอดจนถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการใช้
สื่อมวลชนเหล่านั้น

การดำเนินงาน

โคลงแบบสอบถามไปยังนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน ๔๖๕ คน จาก ๑๑ คณะ

ผลการวิจัย

๑. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นในด้านนิมิตเกี่ยวกับการใช้สื่อ
มวลชนเพื่อการศึกษาในระดับปานกลาง ส่วนมากนิสิตได้รับอิทธิพลของสื่อมวลชนในด้านกา
รมบันเทิงมากกว่า

๒. นิสิตมีความสนใจในการรับฟังวิทยุ คุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ อ่านหนังสือพิมพ์ และ
นิตยสารมากพอสมควร

๓. นิสิตเห็นว่าสื่อมวลชนให้ผลดีมากกว่าผลเสีย

๔. นิสิตมีปัญหาและอุปสรรคเรื่องขาดความรู้และคำแนะนำในการเลือกรายการที่
เป็นประโยชน์

ขอเสนอแนะ

๑. นิสิตควรจะได้รู้จักเลือกรับฟัง เลือกดู และเลือกอ่านรายการ หรือเรื่องต่าง ๆ
จากสื่อมวลชน ให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของตน และควรพยายามใช้สื่อมวลชนให้เป็น
ประโยชน์ต่อการศึกษาทางดานวิชาการให้มากที่สุด

๒๕

ทวงแสง สุวรรณศรี, ความคิดเห็นของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการใช้สื่อ
มวลชนเพื่อการศึกษา, วิทยานิพนธ์ แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕

๒. อาจารย์ควรแนะนำส่งเสริมให้หนังสือเกิดความสนใจในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและแนะนำรายการที่เป็นประโยชน์ พยายามอธิบายให้หนังสือเข้าใจและรู้จักเลือกใช้สื่อมวลชนแต่ละชนิดตามสาขาวิชาที่เรียน

๓. ผู้เกี่ยวข้องของในวงการสื่อมวลชน

(๑) ผู้ทำงานด้านสื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ควรจัดรายการหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในแขนงวิชาต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษาบ้าง เช่น ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ ศัพท์เทคนิค ภาษาต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน

(๒) การออกข่าวหรือเรื่องราวต่าง ๆ ควรจะให้ตรงกับความเป็นจริง เพื่อให้ได้เป็นที่เชื่อถือได้ของบุคคลทั่วไป

(๓) เปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวสื่อมวลชน ได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับข้อเสนอแนะบางประการแล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข รายการและเนื้อหาได้ดีขึ้น

(๔) ทางมหาวิทยาลัยควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิงในประเทศ

ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๕ ได้มีการสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ครั้งที่ ๑ ในหัวข้อ "การส่งเสริมให้รายการมีคุณค่า" จัดขึ้นที่โรงแรมบางแสน จังหวัดชลบุรี ตามความเห็นชอบของรัฐบาล ^{๒๖}

การดำเนินการสัมมนา

ใช้วิธีเสนอเอกสารทางวิชาการต่อที่ประชุมและสมาชิก มีการอภิปราย การประชุมกลุ่มย่อย การสาธิต และการประชุมอภิปรายผล เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

ผลการสัมมนาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมให้รายการมีคุณค่า โดยให้ดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งพอสรุปสาระที่สำคัญดังนี้คือ

^{๒๖} กระทรวงศึกษาธิการ, "ขอเสนอแนะในการปรับปรุงรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์", หนังสือการสัมมนาแห่งชาติ, โรงแรมบางแสน, ชลบุรี, วันที่ ๒๒ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๕

๑. ส่งเสริมการจัดระบบเครือข่าย (Network) ทั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
๒. สนับสนุนให้มีการกระจายจำนวนและที่ตั้งของสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ในกรุงเทพฯ ให้เหมาะสม
๓. ให้ผู้บังคับบัญชาสถานีฯ จัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็นเพื่อผลิตรายการที่มีคุณภาพโดยไม่ต้องอาศัยการโฆษณาเป็นหลักแต่อย่างใด
๔. ให้สถานีฯ ที่มีรายได้เพียงพอจากการโฆษณา ใช้จ่ายให้สอดคล้องกับรายการ เพื่อให้การจัดทำรายการมีคุณภาพ
๕. วางระเบียบเกี่ยวกับวิทยุโทรทัศน์ และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารวิทยุโทรทัศน์ลงโทษสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ฝ่าฝืนระเบียบ และในเวลาเดียวกัน ก็ให้มีอำนาจพิจารณาให้เกียรติคุณสถานีฯ ที่ปฏิบัติงานควงคดี ในระหว่างที่ยังไม่ได้ดำเนินการดังกล่าว ให้วิทยุโทรทัศน์อนุโลมปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ใช้กับวิทยุกระจายเสียงเท่าที่จะทำได้
๖. รัฐบาลควรตั้งศูนย์ฝึกอบรมแห่งชาติ ว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
๗. ควรบรรจุบรรทัดฐานของรายการตามแผนของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๓ (ข้อ ๔) ตลอดจนกำหนดจรรยาบรรณของผู้รับผิดชอบในการจัดและผลิตรายการผู้ประกาศหรือโฆษกไว้ในหลักสูตรการสอน หรือฝึกอบรมค่านิยมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของทุกสถาบันที่เกี่ยวข้อง
๘. สถานีฯ ควรรับผิดชอบต่อการศึกษาหรืออบรมค่านิยมวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์โดยตรง เข้ามาทำงานค่านิยมการจัดและผลิตรายการให้มากขึ้น
๙. สถานีฯ ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ของสถานีฯ เองบ้าง หรือส่งออกไปฝึกอบรมในสถาบันอื่น โดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกได้
๑๐. ให้สถาบันที่สอนวิชาสื่อมวลชนอยู่แล้ว สนับสนุนในเรื่องการสอนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ให้มากขึ้น
๑๑. ส่งเสริมผู้ทรงคุณวุฒิให้เขียนหรือเรียบเรียงตำราเกี่ยวกับวิธีการจัดรายการที่ดี เพื่อแจกหรือจำหน่าย
๑๒. รัฐบาลควรส่งเสริมให้จัดตั้งชมรมหรือสมาคมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

เพื่อส่งเสริมวิชาชีพ เช่น กำหนดจรรยาบรรณสำหรับผู้ที่มีอาชีพทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

๑๓. ผู้บริหารระดับสูงของสถานีฯ ควรจะได้พบปะหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องนโยบายบริหาร การจัดการของสถานีฯ ให้เป็นไปในแนวเดียวกัน

๑๔. ให้เสรีในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสถานีฯ ในการผลิตรายการที่มีคุณค่า และการจัดรายการที่ไม่พึงประสงค์

๑๕. สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต้องไม่ให้ผู้จัดรายการ หรือผู้อุปถัมภ์รายการ ที่มีอภิสิทธิ์มาใช้อิทธิพลในการดำเนินการของสถานีฯ

๑๖. ตั้งศูนย์ผลิตรายการวิทยุฯ และโทรทัศน์แห่งชาติขึ้นโดยด่วน เพื่อประสานงานและบริการรายการที่ดีแก่สถานีฯ ต่าง ๆ

๑๗. การจัดการศาสนา หรือรายการธรรมะ ควรจัดเสนอย่างเหมาะสม ควรแก่การ เคารพ และต้องไม่ใช่ศาสนาหม้อลประโยชน์

๑๘. ควรส่งเสริมให้มีรายการบันเทิง ที่เป็นวัฒนธรรมของไทยให้มากขึ้น

๑๙. ควรแทรกคุณค่าทางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมไว้ด้วยเท่าที่จะทำได้ ไม่จัดรายการที่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ฟังผู้ชม และรายการที่บ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ

๒๐. เพื่อให้การจัดรายการประเภทบันเทิงมีคุณค่า เห็นสมควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันฝึกการแสดงสำหรับรายการบันเทิงขึ้นหลาย ๆ แห่ง

๒๑. ควรส่งเสริมให้มีการประกวดรายการวิทยุและโทรทัศน์ทุกประเภท

๒๒. การโฆษณา

(๑) ให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการโดยเคร่งครัด

(๒) ให้ใช้ถ้อยคำสำนวน และสำเนียงที่ไม่ขัดต่อวัฒนธรรมของชุมชน และไม่ขัดต่อจิตใจของประชาชนผู้ฟัง ผู้ชม

(๓) ให้มีการสำรวจทวงทีวาทจา ไม่ให้เป็นการล่วงเกินผู้ฟัง ผู้ชม

๒๓. การโฆษณาสินค้าและธุรกิจสลับ หรือแทรกรายการ ควรต้องระมัดระวังให้สุภาพ และไม่เกินความเป็นจริง จนอาจก่อความเสียหายแก่ผู้ใช้สินค้าหรือบริการนั้น ๆ

๒๔. ต้องมีรายละเอียดการออกอากาศประจำวันไว้เป็นหลักฐาน เพื่อการตรวจสอบ

๒๕. สถานีฯ ทุกแห่งควรร่วมมือกันในการวางมาตรการ ควบคุมการจัดรายการ ให้เป็นไปตามแนวหรือนโยบายของสถานีฯ มิใช่ตามความพอใจของผู้ปลัดมกราการ โดยมี คณะกรรมการของสถานีฯ ทำหน้าที่ดำเนินการควบคุมให้เคร่งครัดและจริงจังขึ้น

๒๖. ต้องมีการร่วมมือระหว่างผู้จัดรายการทั้งภายในและภายนอกสถานีฯ ผู้อำนวยการสถานีฯ คณะกรรมการดำเนินงานของสถานีฯ และผู้ปลัดมกราการ เพื่อปรึกษาหารือ ขี้แจงนโยบายการรักษาคุณภาพของรายการ

๒๗. ควรกำหนดกฎเกณฑ์การรับโฆษณาสินค้าและธุรกิจ ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ถือปฏิบัติเป็นบรรทัดฐาน

- (๑) ห้ามโฆษณาสินค้าบางอย่างเด็ดขาด เช่น ถูยงายคุมกำเนิด ยาปลูก กำหนด อารุช
- (๒) ห้ามโฆษณาการชิงโชคที่มีลักษณะเป็นการพนันประเภทที่ ๑ และ ประเภทที่ ๒
- (๓) ห้ามโฆษณาที่เกินความจริง และนำสิ่งที่ไม่เคยพบเข้ามาเป็นส่วนประกอบ
- (๔) ห้ามโฆษณาทำนองเชิญชวน เรี่ยไรทุกกรณี ยกเว้นที่รัฐบาล หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสั่งหรือขอร้องเป็นครั้งคราวในภาวะจำเป็น
- (๕) สินค้าบางอย่างจำกัดโฆษณา คือ ใ้ระบุเพียงแต่ชื่อ ไม่ระบุคุณภาพ ใ้แก่ บุหรี่ สุรา เบียร์ ฯลฯ

๒๘. ควรให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ใ้ตรวจภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งฉาย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อแก้ปัญหาการโฆษณาสินค้าที่ไม่เหมาะสม

๒๙. ให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ ลดรายการภาพยนตร์ต่างประเทศลง โดยควร วางมาตรการจำกัดจำนวนภาพยนตร์โทรทัศน์ ที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศให้เหมาะสม

๓๐. การจัดรายการสำหรับผู้ฟัง ผู้ชม กลุ่มต่าง ๆ ควรคำนึงถึง

- (๑) ภาวะทางจิตใจและการศึกษาของผู้ฟังที่เป็นชาวกรุง
- (๒) ภาวะทางจิตใจและการศึกษาของผู้ฟังที่เป็นชาวชนบท
- (๓) รายการที่เหมาะสมที่ทั้งสองกลุ่มดังกล่าวข้างต้นแล้ฟังร่วมกันได้

๓๑. มีบรรทัดฐานในการจัดและเสนอรายการสำหรับผู้ฟัง และผู้ชม กลุ่มต่างๆ อยางเหมาะสม ตามแผนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๔.

๓๒. ทุกสถานีฯ ควรพยายามรักษามาตรฐานการจัดรายการต่าง ๆ ไว้ โดยมุ่งให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ผู้ชมมากที่สุด ในด้านความรู้และมีรสนิยมดี และมีโฆษณาที่น่าสนใจ ผู้ฟังอย่างเกี่ยว

๓๓. ทุกสถานีฯ ควรมีการเผยแพร่รายการความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ฟัง ผู้ชมได้ทราบเป็นประจำ รวมทั้งขอความร่วมมือสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ลงหน้าวิจารณ์ หรือแนะนำรายการดีให้ประชาชนได้ทราบอยู่เสมอ

๓๔. ควรจัดให้มีการประชุมหรือจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในวาระอันควร เพื่อแก้ไขปรับปรุงการผลิตรายการใหม่คุณภาพยิ่งขึ้น และเพื่อสร้างสรรค์หลักการ วิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่วงการประสบอยู่

การวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ Gordon M.^{๒๗} แห่งอังกฤษ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โทรทัศน์กับครอบครัว" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงผลทางด้านจิตวิทยาของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนในครอบครัว โดยให้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๒ ถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๓ เป็นเวลาทั้งสิ้น ๑๐ เดือน โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถาม ๑,๐๐๐ ชุด ไปยังโรงเรียนที่เลือกไว้ในเมือง Coventry เพื่อให้ให้นักเรียนนำแบบสอบถามไปให้ครูครอง และให้บิดาของนักเรียนเป็นคนกรอกแบบสอบถามนั้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่า โทรทัศน์ช่วยให้สมาชิกอยู่ติดบ้าน และช่วยให้สมาชิกในครอบครัวต่าง ๆ สร้างความสนใจและรสนิยมของตนเองขึ้นใหม่ นอกจากนั้นยังพบว่า รายการโทรทัศน์ยังช่วยเพิ่มความบันเทิงต่อชีวิตของคนในครอบครัว และช่วยฟื้นฟูวัฒนธรรมบางอย่างที่กำลังจะสูญหายไปให้คงอยู่

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ว่า ถ้าผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สามารถจะผลิตรายการการศึกษา และรายการบันเทิงให้สอดคล้องกันได้แล้ว โทรทัศน์จะเป็นสื่อกลางที่มีคุณค่าต่อการ

^{๒๗} J.A. Harrison, European Research in Audio - Visual Aids: Part II Abstracts, London: Wightman & Co. Ltd., 1966, P.108 - 109

ศึกษาของประชาชนอย่างยิ่ง

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ H.T.Himmelweit, A.N.Oppenheimer และ P.Vince ได้
ทำวิจัยเรื่อง "โทรทัศน์กับเด็ก" โดยตั้งวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่
มีต่อเด็กในคานทาง ๆ

การดำเนินงาน

ผู้วิจัยใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังเด็ก ซึ่งได้เลือกเอาไว้จำนวน ๔๕๐๐ คน เด็ก
เหล่านี้อายุระหว่าง ๑๐ - ๑๔ ปี แบบสอบถามที่ส่งให้เด็กตอบนั้น จะถามครอบคลุมถึงการ
ใช้เวลาว่างของเด็กและความคิดเห็นของเด็กเกี่ยวกับประโยชน์คานทาง ๆ ของโทรทัศน์

ผลของการวิจัย

การวิจัยสรุปผลได้ว่า

๑. เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างให้หมดไปด้วยการรับชมโทรทัศน์
๒. โทรทัศน์ให้ข่าวสาร ได้รับความสนใจ ปรับปรุงรสนิยมให้ดีขึ้น และให้ประสพ-
การณแก่เด็กมากขึ้น
๓. โทรทัศน์ทำให้เด็กสนใจการเรียนน้อยลง

๔. โทรทัศน์เป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อสภาวะทางอารมณ์ของเด็ก โดยเฉพาะที่เด็ก
ขาดที่พึ่งทางใจ และขาดความมั่นคงในชีวิต

Paul Wity ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการชมโทรทัศน์ของเด็กในสหรัฐอเมริกา
โดยออกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และยังมีการสัมภาษณ์
ครูและผูปกครอง เกี่ยวกับความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีต่อรายการโทรทัศน์

ผลการวิจัย

การวิจัยปรากฏผลดังนี้คือ

๑. เด็กชั้นประถมใช้เวลาในการชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ ๒๑ ชั่วโมง และเปอร์-
เซนต์สูงขึ้นไปอีกในปีต่อ ๆ มา

^{๒๔} J.A Harrison, Ibid, P.110

^{๒๕} สุภา จันทรเฒ, มิตรครู, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๗ ปีแรก ๑๕ เมษายน ๒๕๐๘, หน้า ๑๘-๒๐

๒. เด็กสูงกว่าชั้นประถมใช้เวลาในการชมโทรทัศน์มากกว่าเด็กชั้นประถมในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ จากการสำรวจพบว่าเด็กเล็กชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ ๑๖ ชั่วโมง ในขณะที่เด็กโตชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ ๒๕ ชั่วโมง แต่เด็กในชั้นเตรียมอุดมและอุดมศึกษารับชมเพียง สัปดาห์ละ ๑๔ ชั่วโมง เท่านั้น

๓. จากการสำรวจต่อไป พบว่ารสนิยมและความสนใจของเด็กโตในการชมโทรทัศน์ระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายต่างกัน และจะรับชมเฉพาะรายการที่สนใจเท่านั้น

๔. เด็กเล็กชอบชมรายการโทรทัศน์ในรายการที่ลึกลับโลดโผนผจญภัย เช่น รายการนักสืบ เป็นรายการที่ชอบมากที่สุด รองลงมาได้แก่การ์ตูน ส่วนเด็กโตชอบรายการละครและภาพยนตร์ที่มกตีสอนใจ

๕. จากการสำรวจพบว่า รายการการศึกษาไม่ได้รับความสนใจเท่าใดนักจากเด็กเหล่านี้

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ชัยยงค์ พรหมวงศ์^{๓๐} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เสนอโครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์การศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยศิลปากรในประเทศไทย" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาชั้นปริญญาเอก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเป็นการพัฒนาในแผนการทั่วไป สำหรับการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์การศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยศิลปากรในประเทศไทย แผนการนี้รวมถึงแนวทางสำหรับการตั้งสถานี และวิธีการปฏิบัติสำหรับโทรทัศน์การสอน สิ่งเหล่านี้หมายถึงต้นทุน ค่าใช้จ่าย และรายได้ที่จะนำมาคำนวณการของสถานี

การดำเนินงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของทั้งเรื่องมหาวิทยาลัยศิลปากรและโทรทัศน์การศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้เริ่มศึกษาจน แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวไปเป็นแนวทาง

^{๓๐}

Chaiyong Brahmawong, A Proposed plan for establishing an educational television for open admission university in Thailand, A Doctoral Dissertation, The University of Southern California, 1972.

สำหรับการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานีโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์สำหรับมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ใน Los Angeles County เพื่อจะได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการจัดตั้ง การดำเนินงาน และในด้านการเงิน

สถานีโทรทัศน์ที่เลือกมาศึกษามี ๔ แบบด้วยกัน และใช้วิธีสัมภาษณ์

๑. Golden West Broadcasting Company, KTLA-TV Channel 5 ซึ่งเป็นสถานีแบบ VHF

๒. สถานีโทรทัศน์การศึกษาสำหรับชุมชน KCET, Channel 28 เป็นสถานีแบบ UHF

๓. Theta Cable TV ใน Santa Monica ซึ่งเป็นแบบ CATV (Community Antenna Television)

๔. University of Southern California's KWE 33 - 34 ซึ่งเป็นสถานีแบบ ITFS

หลังจากสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสถานีทั้งหมดดังกล่าว รวมทั้งการศึกษาคำอธิบายที่เกี่ยวข้องและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็ได้เริ่มร่างโครงการขึ้นอย่างคร่าว ๆ และก็คิดถึงคณะกรรมการชั้นหนึ่งซึ่งเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถสาขาโทรทัศน์การศึกษา ทำการตรวจ แกไขร่างคร่าว ๆ นั้น ขอแก้ไข ขอแนะนำ และขอเสนอแนะต่าง ๆ จะถูกเก็บรักษาไว้อย่างดี โดยการอัดลงบนเครื่องบันทึกเสียง หรือเขียนไว้ และจะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงร่างนั้นให้ดีขึ้น เพื่อเป็นโครงการสุดท้ายที่สมบูรณ์ต่อไป

ผลของการวิจัย

๑. มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย คือการแก้ปัญหาที่จะช่วยผู้ใหญ่ที่กำลังทำงานอยู่ และยังมีโอกาสจะเขาเรียนในมหาวิทยาลัยตามเวลาปกติมีโอกาสเขาเรียนตอนจนได้รับปริญญา หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของบุคคลเหล่านั้น

๒. โทรทัศน์การศึกษาใช้ประโยชน์เป็นสื่อสำหรับการสอนต่าง ๆ โดยเป็นระบบที่เข้าถึง (system approach) ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการสอน สำหรับมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย

๓. ประเทศต่าง ๆ จำนวนมาก ประสบความสำเร็จในการใช้โทรทัศน์การศึกษา จัดรายการช่วยการสอนสำหรับมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียและการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ สำหรับ

ประเทศไทย รายการควรจะคำนึงถึงผู้ใช้ในประเทศไทยโดยการพิจารณาถึงความถี่เครื่องรับโทรทัศน์มากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ เครื่อง เฉพาะในกรุงเทพฯ

ขอเสนอแนะ

ตามที่เสนอโครงการในการจัดตั้งโทรทัศน์การศึกษาในประเทศไทยนั้น มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานดังนี้คือ

๑. ตั้งคณะกรรมการวางแผนโทรทัศน์การศึกษา เพื่อที่จะเป็นคณะกรรมการชั่วคราว ในการเริ่มต้นดำเนินการก่อน หรือในระหว่างการก่อสร้าง

๒. คณะกรรมการวางแผนโทรทัศน์การศึกษา ควรจะแต่งตั้งอนุกรรมการ (subcommittees) ฝ่ายต่าง ๆ ขึ้น เพื่อที่จะดูแลข้อปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้ง คณะอนุกรรมการประกอบด้วย (๑) คณะกรรมการร่างงบประมาณ (๒) คณะกรรมการควบคุมการก่อสร้าง (๓) คณะกรรมการพิจารณาเลือกซื้อเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก (๔) คณะกรรมการสมทบ

๓. คณะกรรมการวางแผน ควรจะให้มาเป็นคณะกรรมการอำนวยความสะดวก เมื่อมีการเปิดดำเนินการ ของสถานแล้ว สมาชิกของคณะกรรมการบางฝ่ายอาจจะมีการสับเปลี่ยนแทนกันได้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม

๔. เมื่อได้วางโครงการร่างของสถานแล้ว ควรจะได้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการขยายงานในอนาคตด้วย

๕. Blueprints ของอาคารก่อสร้าง ควรจะวางแผนอย่างระมัดระวัง รวมถึงการพิจารณาการใช้ระบบการกระจายเสียง เพื่อที่ว่าในอนาคตจะไม่คลาดสมัย

๖. การเริ่มต้นของสถานที่ดี ควรจะแนะนำถึงเรื่องการซื้อเครื่องมือโดยใช้ระบบที่ประกอบขึ้นจากอุปกรณ์หลาย ๆ อย่าง วิธนี้สถานจะได้ชิ้นส่วนของอุปกรณ์ที่ดีที่สุดจากบริษัทต่าง ๆ

๗. เพื่อที่จะทำให้เกิดความแน่ใจในด้านการผลิตและรายการ สถานควรจะจ้างผู้พิมพ์ประสมการณ์ในแต่ละสาขาโดยเฉพาะ และไม่ควรรจะจ้างแบบคน ๆ เดียว และให้ทำงานหมคทุกอย่าง

๘. เงินเดือนของผู้ทำงาน ควรจะพิจารณาให้ตามกฎระเบียบของข้าราชการ บวกด้วย ๑๕% ของอัตราปกติหรือมากกว่านี้ เพื่อที่จะยึดเหนี่ยวบุคคลที่มีความสามารถไว้ไม่ให้หนีไปทำงานกับห้างร้าน บริษัทของเอกชนที่เฝ้าจางและเงินเดือนดีกว่า

๘. ถึงแม้ว่าสถานีจะได้รับค่าเงินในส่วนใหญ่ จากเงินค่าบำรุงการศึกษาของ
นิสิต สถานีควรจะแสวงหาแหล่งช่วยเหลือทางการเงินจากสมาคม หรือองค์การธุรกิจ
เอกชนต่าง ๆ

๑๐. ในแผนการสอนทางโทรทัศน์ สถานีควรจะทำงานรอบคอบร่วมกับคณะ
กรรมการหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องเนื้อหาของหลักสูตรที่จะ
สอนทางโทรทัศน์

๑๑. หลังจากที่เริ่มดำเนินการออกอากาศไปบ้างแล้ว ควรจะมีการประเมินคุณค่า
ของแต่ละรายการ โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถาม หรือเป็นการสัมภาษณ์นักศึกษาผู้ซึ่งเรียนตาม
หลักสูตรทางโทรทัศน์